

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

18

19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERALA BRONI KAROLA SWIERCZEWSKIEGO

~~DO UZYTEK
SLUZHBOWYCH~~

~~TAJNE~~

Egz. Nr 490

ZESZYT TAKTYCZNY
5(59)

~~039820~~

WARSZAWA BILIBIERSKA NAJKOWA ASG WP

1971 Archiwum Centralne i Specjalnych

Nr ew.

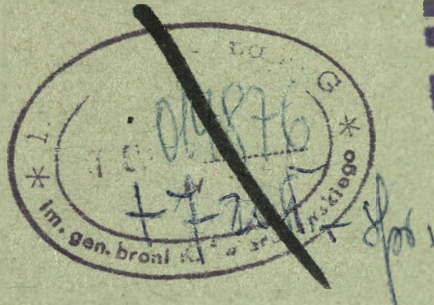
039820

44
14

(44)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERAŁA BRONI KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

~~DO OZTTK
SŁUŻBOWO~~

~~TAJNE~~

Egz. Nr.....490

ZESZYT TAKTYCZNY
5(59)

~~039820~~

WARSZAWA BIAŁOSTOKA WILNO 180 WP

1971 Archiwum Państwowe i Specjalnych

Nr ewid. ....

039820

(244)
(14)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GENERALA BRONI KAROLA SWIERCZEWSKIEGO

~~DO UŻYTKU
SŁUŻBY~~

~~TAJNE~~

Egz. Nr 490

ZESZYT TAKTYCZNY

5(59) *Przebieg. pt*
12657

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Dział 23 i 24 Specjalnych
Nr ewid. 239820

WARSZAWA

1971

Material do niniejszego Zeszytu Taktycznego opracowali: do części pierwszej - ppłk dypl. Lucjan Zapała /główny autor ćwiczenia/, ppłk dypl. Marian Laszczyk, ppłk dr Wacław Izydorek, ppłk dypl. Mieczysław Grodzki; do części drugiej - płk dypl. Jan Grzelecki, ppłk dr Longin Mucha, ppłk dypl. Władysław Bobryk.

SPIS TREŚCI

Str.

Cześć pierwsza: WYJŚCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO Z WALKI I WYCOFANIE /Rozwiązanie zadania zamieszczonego w Zeszycie Taktycznym nr 1/55, 1971 r./ 5

1. Analiza zadania, ocena położenia i decyzja dowódcy 21 pz 5
2. Meldunek szefa artylerii 21 pz 23
3. Ocena sytuacji inżynierskiej 21 pz 27
4. Ocena sytuacji tyłowej 21 pz 34

Cześć druga: PLANOWANIE ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DZIAŁAŃ PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO W MARSZU NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ 40

1. Niektóre zagadnienia zabezpieczenia tyłowego pułku podczas marszu na dużą odległość 40
2. Założenie do ćwiczenia na temat: Planowanie zabezpieczenia tyłowego pułku zmechanizowanego podczas marszu na dużą odległość 55
3. Sytuacja techniczna 5 pz 65

ZAŁĄCZNIKI:

Do części pierwszej:

Nr 1 - Decyzja dowódcy 21 pz.

Do części drugiej:

Nr 1 - Ukompletowanie ludzi i zasadniczego sprzętu w 5 pz.

Nr 2 - Ciężar jednej jednostki kalkulacyjnej i ciężar zapasów materiałowych przewożonych transportem 5 pz.

Nr 3 - Plan opuszczenia koszar przez 5 pz.

Nr 4 - Plan rozmieszczenia pododdziałów w rejonie długiego odpoczynku.

Nr 5 - Plan przegrupowania 5 pz do rejonu ześrodkowania.

C z ę ś ć   p i e r w s z a

WYJŚCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO Z WALKI I WYCOFYWANIE

/Rozwiązanie zadania zamieszczonego w Zeszytach Taktycznym nr 1/55, 1971 r./

I. ANALIZA ZADANIA, OCENA POŁOŻENIA I DECYZJA DOWÓDCY 21 pz

A/ Sytuacja wprowadzająca

W zaistniałej sytuacji organizacja pracy dowódcy i oficerów sztabu 21 pz nad wypracowaniem decyzji może przebiegać w sposób następujący:

- dowódca pułku wraz z szefem sztabu analizuje otrzymane zadanie i kalkuluje czas wykonania poszczególnych czynności. W tym czasie st. pomocnik szefa sztabu ds. operacyjnych zapoznaje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb z otrzymanym zadaniem;
- dowódca pułku poleca zastępcy ds. liniowych przekazać dowódcom pododdziałów zarządzenia dotyczące osłony skrzydeł i wycofywania pododdziałów tyłowych. W tym czasie szef sztabu pułku daje oficerom sztabu wytyczne do przygotowania dowódcy danych do decyzji;
- dowódca wraz z szefem sztabu ocenia położenie; w trakcie oceny zadaje oficerom sztabu pytania dotyczące interesujących go zagadnień;
- dowódca pułku podejmuje decyzję, następnie szef sztabu przekazuje wykonawcom zadania w formie zarządzeń bojowych, a dowódca daje wytyczne do organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań.

B/ Proponowana treść analizy zadania

7 DZ przechodzi do obrony kolejnej rubieży opierając swoje prawe skrzydło o przesmyki między jeziorami. W celu niedopuszczenia do odcięcia przez npla części sił dywizji, dowódca 7 DZ wyprowadza 21 pz z walki i wycofuje go do drugiego rzutu. Jednocześnie dowódca dywizji dąży do poprawienia sytuacji na lewym skrzydle dywizji.

Organizacja obrony na kolejnej rubieży odbywa się w warunkach niekorzystnych dla 21 pz, gdyż istnieje możliwość wprowadzenia do walki kolejnych sił npla. Szerokość pasa obrony dywizji wynosi ponad 40 km, co mimo dogodnych warunków terenowych ogranicza wydzielenie większych sił do drugiego rzutu. Z powyższego wynika, że pułk po wycofaniu się musi jak najszybciej osiągnąć gotowość do wykonywania kontrataków na wyznaczonych kierunkach.

Zadanie dywizji polega na ostatecznym załamaniu natarcia nieprzyjaciela na rubieży jezior PILE, RAKOWSKIE, DRAWSKO, LUBIE i niedopuszczeniu do przerwania się jego wojsk na kierunkach: POŁCZYN ZDRÓJ - WAŁCZ i DRAWSKO POMORSKIE - WAŁCZ.

Lotnictwo działające na korzyść dywizji opóźnia podejście kolumn nieprzyjaciela do przedniego skraju obrony, umożliwiając w ten sposób wykonanie kontrataku w celu odzyskania terenu na lewym skrzydle dywizji. Ponieważ dywizja skupia główny wysiłek obrony na swoim lewym skrzydle, gdzie angażuje większość posiadanych sił i środków oraz wspierającego ją lotnictwa, pułk w czasie wychodzenia z walki nie może liczyć na wsparcie dywizji.

21 pz wychodzi z walki mając zagrożone skrzydła i tylko jedną kompanię czołgów nie biorącą udziału w walce.

Zadanie pułku polega na wyprowadzeniu całości swoich sił poza rubież jezior RAKOWSKIE, DRAWSKO i wycofaniu ich do drugiego rzutu dywizji. Brak większych odwodów utrudnia pododdziałom pułku swobodę działania i uniemożliwia im oderwanie się od przeciwnika. Rubież jezior ogranicza wycofywanie się pułku do kilku zaledwie dróg, kanalizując w ten sposób ruch jego pododdziałów w kierunku południowym na przesmykach między jeziorami; opanowanie tych przesmyków przez przeciwnika może spowodować odcięcie pułku od sił głównych dywizji. Na kierunku wycofywania się pułku z walki przechodzi do obrony 20 pz, który prowadząc walkę częścią swoich sił /3/20 pz/ na podejściach do przedniego skraju jest w stanie osłonić prawe skrzydło 21 pz, zabezpieczyć obsadzenie przez pułk pośredniej rubieży obrony i umożliwić mu zorganizowane odejście poza bronioną przez niego rubież. Wynika stąd potrzeba nawiązania ścisłego współdziałania z 20 pz.

Mimo że czas wyjścia pułku z walki nie został ściśle określony, należałoby jak najszybciej wyprowadzić pododdziały tyłowe poza rubież obrony 20 pz.

Wnioski:

1. Utrzymać pozycje zajmowane na skrzydłach pułku i nie dopuścić do odcięcia pułku od rubieży jezior, skupiając na tych kierunkach główny wysiłek ognia artylerii.
2. Odwód pułku wykorzystać do osłony wycofania z walki najbardziej zagrożonego 3 bp, po czym batalion ten użyć do obrony rubieży pośredniej.
3. Pułk wyprowadzać z walki kolejno batalionami, a następnie wyznaczyć im rejony zbiórki za rubieżą jezior PILE, RAKOWSKIE, DRAWSKO.

4. Pododdziały tyłowe wyprowadzić natychmiast poza rubież obrony 20 pz.
5. Nawiązać ściśle współdziałanie z 20 pz.
6. Wydać zarządzenia dla:
  - 1 bp, OPanc i OZap pułku - w celu osłony lewego skrzydła pułku i utrzymania rubieży ptn. TOPORZYK, ROZANIN;
  - 2 bp - celem zamknięcia kierunku BARWICE, pld. KOCURY;
  - kwatermistrzowi pułku - w celu wyprowadzenia tyłów pułku poza rubież NOWE DRAWSKO, SIEMCZYNO.

C/ Ocena położenia

1. Proponowana treść oceny npla

1 DZ /NZ/, mając na swoim prawym skrzydle 1 BZ, na lewym skrzydle 2 BZ i w odwodzie - w rejonie ptn.-zach. ŁOBEZ - 3 BPanc, prowadzi działania zaczepne w kierunku południowo-wschodnim. Na wschód od rzeki DĘBNICA walczy 32 BZ ze składu 11 DZ rozwijając natarcie w kierunku BARWICE /5889/, LUBOWO /4192/. 1 DZ npla współdziałając z częścią sił 11 DZ może wyjść na tyły 21 pz i odizolować go w ten sposób od sił głównych dywizji, po czym wprowadzając swój odwód do walki w rejonie pld. ZŁOCIENIEC rozwinąć natarcie w kierunku m. WAŁCZ.

Przed frontem pułku naciera 2 BZ i część sił 32 BZ npla. 2 BZ ma zaangażowane w walce trzy bataliony piechoty i większość czołgów, a w odwodzie - około kcz. Na lewym skrzydle pułku - w rejonie POŁCZYN ZDRÓJ - naciera 21 bzmot z czołgami, na prawym - w rejonie CIEMINKO, GAWRONIEC, BIERZWNICA - 23 bz z czołgami, w centrum

ugrupowania - w rejonie ZAJĄCZKOWO, WYSOCZYNO, SZELIGOWO - 22 bz.

2 BZ nieprzyjaciela jest w stanie:

- wprowadzając do walki swój odwód, wspólnie z lewym sąsiadem /32 BZ/ rozwinąć natarcie w kierunku: zach. POŁCZYN ZDRÓJ, KLUCZEWO, CZAPLINEK i spychając pododdziały 21 pz poważnie utrudnić planowe wyprowadzenie ich z walki;
- zmanewrować część sił 22 bz i odwód brygady w kierunku południowym, po czym wspólnie z 32 BZ wykonać uderzenie zbieżne na KLUCZEWO, wyjść na przesmyki między jeziorami i odciąć 21 pz od sił głównych dywizji;
- wprowadzając do walki swój odwód z rubieży zach. ZAJĄCZKOWO /5667/, wspólnie z 22 bz rozwinąć natarcie w kierunku ZAJĄCZKOWO, TOPORZYK /5269/ i wznawiając natarcie 23 bz skierować go na STARE WOROWO /4571/, SIEMCZYNO /3774/; w ten sposób spotęguje się uderzenia 1 DZ w kierunku ZŁOCIENIEC, WAŁCZ.

32 BZ głównymi siłami naciera w kierunku południowym, częścią zaś sił /około batalionu/ walczy z 2/21 pz. Nie biorące udziału w walce siły /około kcz i kp/ może wprowadzić do walki dla rozwinięcia powodzenia w kierunku BARWICE, LUBOWO lub wykorzystać je - wspólnie z siłami walczącymi w rejonie CHŁOPOWO /5184/ - do wykonania uderzenia w kierunku BARWICE, KLUCZEWO w celu odcięcia 21 pz od rubieży jezior.

Największe zagrożenie dla pułku stanowi uderzenie zbieżne 2 i 32 BZ, które może doprowadzić do odcięcia sił pułku od rubieży jezior, pozbawić dywizję odwodu i umożliwić przeciwnikowi rozwinięcie powodzenia w kierunku pld. ZŁOCIENIEC, WAŁCZ.

Należy się również liczyć ze wzmożoną działalnością lotnictwa npla tak w okresie wyprowadzania pododdziałów pułku z walki, jak i podczas ich wycofywania. Najbardziej narażone na uderzenia lotnictwa npla będą te pododdziały, które po oderwaniu się od npla przejdą do obrony na pośredniej rubieży, oraz wszystkie pozostałe pododdziały podczas przekraczania przesmyków między jeziorami. Ponadto w trakcie wycofywania się pododdziałów pułku do wyznaczonego rejonu istnieje możliwość oddziaływania na nie grup dywersyjno-rozpoznawczych przeciwnika.

Wnioski:

1. Utrzymać jak najdłużej skrzydła pułku, aby zapewnić jego pododdziałom szybkie pokonanie przejść między jeziorami.
2. Rozpocząć jak najszybciej wycofywanie urządzeń tyłowych poza rubież jezior w celu zapewnienia pułkowi swobody działania.
3. Nawiązać ścisłe współdziałanie z 20 pz w celu wzmocnienia prawego skrzydła i umożliwienia pułkowi wyprowadzenia części sił w kierunku STARE WOROWO, płd. CZAPLINEK.
4. Część sił pułku wyprowadzonych z walki wykorzystać do zamknięcia kierunku BARWICE, KLUCZEWO.
5. Prosić przełożonego o obezwładnienie lotnictwem odwodu 2 BZ npla; odwód pułku wykorzystać do osłony wycofania z walki pododdziałów 3 bp.
6. Główny wysiłek rozpoznania skupić na lewym skrzydle pułku, w tym celu z sił znajdujących się w odwodzie rozpoznania zorganizować SPR i wykorzystać go do prowadzenia rozpoznania na lewym skrzydle pułku.

2. Ocena sił własnych

Jak wynika z otrzymanego zadania i obecnego położenia pododdziałów 21 pz, przed pułkiem wyłoniły się następujące problemy:

- zapewnienie pododdziałom pułku swobody działania w rejonie na północ od rubieży jezior, nie dopuszczając przeciwnika do wyjścia na tyły pułku;
- wyprowadzenie pododdziałów pułku poza rubież obrony zorganizowaną przez 20 pz;
- wycofanie pododdziałów pułku z walki i przygotowanie ich do wykonania kolejnego zadania.

Rozwiązanie pierwszego problemu wymaga:

- a/ Zatwierdzenia decyzji dowódcy 2 bp dotyczącej obezwładnienia przeciwnika znajdującego się przed frontem 6 kp ogniem jednej baterii artylerii. Po odparciu ataku przeciwnika batalion ten w całości może zostać użyty do obrony rubieży: wzg. 192,3 /5282/, płn. skraj lasu płd. KOCURY, wzg. 201,9 /5379/, wzg. 200,4 /5377/ i wspólnie z prawym sąsiadem osłaniać prawe skrzydło pułku.

Utrzymując lewe skrzydło pułku dotychczasowymi siłami - 1 bp /bez 2 kp/ wzmocnionym 1 kcz, OPpanc i 21 bh - obezwładnić ogniem 1/7 pa artylerię npla w rejonie płd. WARDYN GÓRNY, a uderzeniem 3 kcz i 2 kp na skrzydła 221 bzmot umożliwić 3 bp oderwanie się od przeciwnika i zorganizowanie oporu na pośredniej rubieży obrony.

- b/ Istnieje też możliwość innego działania pułku, a mianowicie powinien on natychmiast przejść siłami głównymi 2 bp do obrony rubieży: wzg. 192,3, wzg. 200,4, po czym wspólnie z prawym sąsiadem nie dopuścić do przerwania

się npla w kierunku BARWICE, KLUCZEWO. Siłami 1 bp i podporządkowanymi mu OPpanc i OZap utrzymać rejon: wzg. 195,0 /5370/, ROZANIN /4868/, ZIELONE BAGNA /5071/ i nie dopuścić do przerwania się npla w kierunku GAWRON EC, KLUCZEWO. Odwodem pułku natomiast - 21 bcz /bez 1 i 2 kcz/ - pod osłoną ognia dywizjonu artylerii przejść do obrony rubieży: wzg. 204,1 /5575/, zach. skraj jez. KŁAKOWO /5372/, zamykając drogi: POŁCZYN ZDRÓJ - KLUCZEWO; POŁCZYN ZDRÓJ - CZARNKOWICE; KOL. KŁOKOWKO /5571/ - SMOŁDZIĘCINO /5172/. Takie działania umożliwi 3 bp oderwanie się od przeciwnika i zorganizowanie obrony na rubieży pośredniej.

Drugi problem można rozwiązać w sposób następujący:

- a/ W pierwszej kolejności należy wycofać urządzenia tylowe wraz z TSD oraz SD 21 pz. Urządzenia te można zebrać w rejonie PPG i po ich uporządkowaniu wycofywać po drodze: STARE WOROWO /4571/, SIEMCZYNO /3775/, PSIE GŁOWY, a następnie ześrodkować w rejonie płd. PSIE GŁOWY /3083/ lub wycofywać kolejno poszczególne ich elementy po drogach: STARE WOROWO - SIEMCZYNO - PSIE GŁOWY i POŁCZYN ZDRÓJ - KLUCZEWO - CZAPLINEK - PSIE GŁOWY, po czym zgrupować je w rejonie płd. PSIE GŁOWY.

SD przesunąć w pierwszej fazie wycofywania pułku z walki poza pośrednią rubież oporu, a po wyjściu z walki jednego z batalionów - w rejon PSIE GŁOWY.

- b/ Bataliony mogą wycofywać się z walki w sposób następujący:

3 bp po zatrzymaniu przeciwnika przez odwód pułku - bcz /bez 1 i 2 kcz/ - zorganizuje kolejną rubież

oporu w rejonie: skrzyżowanie drogi polnej z szosą /4980/, ptn. KANIA GORKA /4875/, ptd. KLUCZEWO i zamyka kierunki wyprowadzające na CZAPLINEK. Dla wykonania tego zadania należałoby podporządkować mu 21 bcz /bez 1 i 2 kcz/.

1 bp, z dotychczasowymi środkami wzmocnienia, odchodzi kolejno pododdziałami w kierunku na KLUCZEWO ściśle współdziałając z bcz. Następnie pod osłoną 3 bp odrywa się od npla i po przekroczeniu rubieży obrony 20 pz wychodzi w rejon formowania kolumn pułku.

2 bp wspólnie z prawym sąsiadem osłania prawe skrzydło pułku, a po wyjściu 1 bp z walki odchodzi w kierunku południowym. Na pośredniej rubieży obrony odrywa się od przeciwnika i przechodzi do rejonu formowania się kolumn pułku.

3 bp stwarza siłom głównym pułku warunki oderwania się od przeciwnika, po czym jako ariergarda pułku odchodzi w kierunku południowym hamując natarcie npla. Następnie współdziałając z 2/20 pz odrywa się od przeciwnika i ubezpiecza pułk od tyłu.

Drużyna możliwości - 3 i 2 bp działają jak poprzednio, natomiast 1 bp wycofuje się w kierunku na STARE WOROWO, SIEMCZYNO i stawiając opór na dogodnych rubieżach terenowych opóźnia natarcie przeciwnika, po czym pod osłoną 1/20 pz odrywa się od npla i po przekroczeniu rubieży PIASECZNO /4075/, GŁĘBOCZEK /3971/ przechodzi do rejonu formowania kolumn.

1/7 pa w początkowej fazie walki osłania ogniem odejście 3 bp na pośrednią rubież oporu, a następnie pod osłoną bcz przechodzi kolejno bateriami w nowy rejon SO

/na południe od rubieży obrony 3 bp/ i wspierając walkę poszczególnych batalionów pułku umożliwia im oderwanie się od przeciwnika. Do rejonu formowania kolumn artyleria wykonuje marsz pod osłoną ariergardy i 2/20 pz. Wydaje się przy tym konieczne, aby wsparcie działań ariergardy przejął w tym czasie 2/1 ABAA.

7 paplot po zajęciu SO w rejonie KLUCZEWO jest w stanie zorganizować skuteczną osłonę przed uderzeniami z powietrza pododdziałów pułku w czasie ich odrywania się od przeciwnika i odchodzenia w kierunku południowym. W razie potrzeby pułk można też wykorzystać do wsparcia walki 3 bp na rubieży pośredniej /do niszczenia środków opancerzonych npla ogniem na wprost/ lub - po zajęciu SO w rejonie ptn. SIKORY /4383/, ptn.-wsch. STARE DRAWSKO /4279/, NOWE DRAWSKO /4281/ - do osłony pododdziałów pułku w czasie przechodzenia przez przesmyki między jeziorami.

Trzeci problem /wycofanie pododdziałów pułku z walki i przygotowanie ich do wykonania kolejnego zadania/ pułk może rozwiązać w sposób następujący:

a/ Wyprowadzając tyły pułku i batalionów, a następnie SD i poszczególne bataliony z rejonu na północ od rubieży jezior kierować je - jako samodzielne kolumny - w rejon: pld. jez. BEŁTYŃSKIE, TUCZNO, PGR PRUSINOWKO, a następnie - w miarę przybywania pododdziałów pułku do ww. rejonu uzupełnić ich zapasy środków materiałowych i być gotowym do wykonania kontrataków na planowanych kierunkach. Droga wycofania: PSIE GŁOWY, ŚWIERCZYNA, HANKI /1176/, MARCINKOWICE /0579/, RUTWICA /0185/.

b/ Po wyprowadzeniu elementów tyłowych pułku i batalionów oraz wyjściu z walki poszczególnych batalionów uporządkować je w rejonie: ptn. ŚWIERCZYNA, ptn. CZAPLINEK, pld.-zach. jez. KRZEMNO, a następnie marszem ubezpieczonym wycofać pułk do nakazanego rejonu.

Stosując pierwszy wariant można szybciej wycofać pułk i uzupełnić zapasy w pododdziałach; umożliwia to jednak nieprzyjacielowi wykorzystanie grup dywersyjno-rozpoznawczych do wykonywania uderzeń na poszczególne kolumny - głównie zaś na przegrupowujące się pododdziały tyłowe.

Stosując drugi wariant opóźnia się nieco wycofanie pododdziałów pułku, stwarza się natomiast warunki częściowego uzupełnienia zapasów w pododdziałach i ubezpieczenia pułku w czasie marszu.

3. Sasiedzi

Na rubieży jezior: PILE, RAKOWSKIE, DRAWSKO, KROSNO przechodzi do obrony 20 pz z zadaniem ostony wycofania 21 pz i niedopuszczenia npla do przerwania się w kierunku: POŁCZYN ZDRÓJ, CZAPLINEK, WAŁCZ. Istnieje niebezpieczeństwo wyjścia pododdziałów 32 BZ w rejon przejść między jeziorami RAKOWSKIE, DRAWSKO lub uderzenia na KLUCZEWO, co uniemożliwiłoby siłom głównym pułku odejście w kierunku południowym i odcięłoby je od sił głównych dywizji. Okoliczność ta wymaga, aby 3/20 pz nadal utrzymywał rubież: skraj lasu pld. TRZEMNO /5189/, pld.-zach. CHŁOPOWO /5184/ i wspólnie z 2/21 pz nie dopuścić przeciwnika do wyjścia w rejon KLUCZEWO lub w rejon przejść między jeziorami. Ponadto 1/20 pz ma możliwość utrzymania przejścia między jeziorami SIECINO, KROSINO i zapewnienia swobodnego przemarszu tyłów 21 pz w kierunku

południowym po drodze: STARE WOROWO, SIEMCZYNO. W wypadku wcześniejszego odejścia tego batalionu na planowaną rubież obrony, tyły 21 pz muszą opuścić dotychczasowy rejon i wycofać się do rejonu płd. PSIE GŁOWY drogą przez KLUCZEWO, CZAPLINEK. Wymaga to jednak uzgodnienia współdziałania w tym zakresie z dowódcą 20 pz.

Wydaje się również celowe, aby 20 pz ogniem swojej artylerii osłonił wyjście z walki 1/21 pz od rubieży STARE WOROWO, WARNIŁĘG, a w następnej kolejności - działanie ariergardy pułku /3 bp/.

Podczas formowania kolumn oraz w czasie wycofywania się pododdziałów pułku z walki istnieje zagrożenie prawego skrzydła, szczególnie z kierunku ZŁOCIENIEC, PSIE GŁOWY; zachodzi więc pilna potrzeba posiadania danych o rozmieszczeniu pododdziałów 22 pz. Ponieważ obecne rozmieszczenie 21 pz wymaga natychmiastowego nawiązania współdziałania z 20 pz, wydaje się konieczne wystąpienie do sztabu 20 pz upoważnionego oficera z radiostacją.

4. Możliwości w czasie

1. 1 bp wspólnie z pododdziałami walczącymi w jego ugrupowaniu ma możliwość odcięcia skrzydła i przejścia częścią swoich sił do obrony na zaplanowanej rubieży za ok. 30 min. od otrzymania zadania. Podobne możliwości zorganizowania osłony wycofania się 3 bp ma 21 bcz.

2 bp może zamknąć kierunek BARWICE, płd. KOCURY siłami 4 kp po upływie 30 min., jednakże siłami głównymi może przejść do osłony wycofujących się pododdziałów na zaplanowanej rubieży dopiero za godzinę.

2. Rubież osłony powinna być broniona siłami 1 i 2 bp oraz bcz do 9.00, aby zyskać w ten sposób minimum czasu dla zorganizowania przez 3 bp obrony na rubieży pośredniej. Od godz. 9.00 odchodzi na kolejne SO 1 ba, a następnie rozpoczyna wychodzenie z walki bcz i 1 bp. Nie wcześniej jak o 9.30 wychodzenie z walki może rozpocząć 2 bp.
3. Ariergarda musi utrzymać pośrednią rubież obrony do godz. 10.30, aby umożliwić siłom głównym pułku wyjście z walki i oderwanie się od przeciwnika.
4. Wycofywanie pododdziałów z rejonu formowania kolumn pułk może rozpocząć o 12.30, natomiast rejon ześrodkowania siły główne pułku mogą osiągnąć dopiero ok. godz. 14.30.

Stosunek sił

Wyszczególnienie	Npl	Siły własne	Stosunek sił
1. Na kierunku 1 bp:			
- w ludziach	580	268	2:1
- w czołgach	26	10	2,6:1
- w środkach ppanc /działo samob. i wyrzutnie "Cobra", działa 85 mm i PPK/	19	19	1:1
- w artylerii /bez moźdz./	-	6	1:6
2. Na kierunku 3 bp:			
- w ludziach	1100	300	3,6:1
- w czołgach	13	-	13:1
- w środkach ppanc	15	3	5:1
- w artylerii	12	18	1:1,5
3. Na kierunku 2 bp:			
- w ludziach	570	290	2,8:1
- w czołgach	26	10	2,6:1
- w środkach ppanc	10	3	3:1
- w artylerii	12	-	12:1

Wnioski:

- współdziałając z 20 pz utrzymać skrzydła do chwili wyprowadzenia tyłów i zajęcia rubieży pośredniej przez 3 bp;
- zapewnić swobodę wyprowadzenia tyłów drogą: STARE WOROWO, SIEMCZYNO, PSIE GŁOWY;
- główne siły pułku wyprowadzać z walki na kierunku: POŁCZYN ZDRÓJ, KLUCZEWO, CZAPLINEK, a 1 bp na kierunku: CIEMINKO, STARE WOROWO, SIEMCZYNO;
- po wyjściu z walki uporządkować pododdziały i wycofać je marszem ubezpieczonym;
- w celu uzgodnienia współdziałania na SD 20 pz wystać oficera ze środkami łączności, a z 22 pz utrzymywać łączność na kierunku.

5. Wnioski z oceny terenu

1. Teren mocno pofałdowany stwarza warunki do zamykania kierunków dogodnych do działań mniejszych pododdziałów npla, odrywania się od niego i skrytego odchodzenia.
2. Układ drożni i jezior kanalizuje ruch wojsk npla w kierunku południowym, ograniczając je do dwóch kierunków: NOWE WOROWO - SIEMCZYNO i POŁCZYN ZDRÓJ - KLUCZEWO - CZAPLINEK.
3. Ponieważ najważniejszy i najdogodniejszy do wyprowadzania pododdziałów jest kierunek KLUCZEWO - CZAPLINEK, należy zorganizować na nim rubież pośrednią.
4. Najdogodniejszymi rubieżami do minowania są:
  - jez. TUCZNO /5270/, wsch. TOPORZYK, STARE WOROWO-CHLEBOWO /4568/; południowy brzeg rz. DRAWA w rejonie RZĘPOWO /4171/;
  - jez. KRZYWE /5475/ - jez. KŁOKOWO /5372/; drogi przed pośrednim rejonem obrony; przesmyki między jeziorami RAKOWSKIE - ŻERDNO i ŻERDNO - DRAWSKO.

D/ Proponowana treść decyzji dowódcy 21 pz

Przed frontem pułku prowadzą działania zaczepne pododdziały 2 i 32 BZ npla, które mogą, wprowadzając do walki swoje odwody, zbleźnym uderzeniem na kierunkach: TOPORZYK, KLUCZEWO i ptn. CHŁOPOWO, KLUCZEWO opanować rubież drogi: CHŁOPOWO, KLUCZEWO, NOWE WOROWO izolując w ten sposób 21 pz od sił głównych dywizji. Liczę się także z możliwością rozwinięcia działań przez npla na kierunkach: TOPORZYK, STARE WOROWO, SIEMCZYNO i ptd. BARWICE, SIKORY, CZAPLINEK celem pobicia części sił pułku przed frontem wojsk własnych i związania walką 20 pz, aby w ten sposób zapewnić powodzenie uderzenia prawego skrzydła 1 DZ npla.

Zdecydowałem: utrzymując skrzydła wspólnie z częścią sił 20 pz, siłami ariergardy przejść do obrony na pośredniej rubieży w rejonie KLUCZEWO; pod jej osłoną wyprowadzić z walki siły główne pułku, a następnie po ich uporządkowaniu w rejonie: CZAPLINEK, ptd. jez. KRZEMNO, ptn. ŚWIERCZYNA - marszem ubezpieczonym wycofać je w rejon ptn. TUCZNO. Główny wysłtek początkowo skupić w rejonie: ptn. TOPORZYK, ptn. jez. SIECINO, ZIELONE BAGNA, a następnie na kierunku KLUCZEWO, CZAPLINEK.

W tym celu:

1. 2 bp uderzeniem części sił w kierunku ptd. BRUSNO /5681/, KOCURY /5381/ załamuje natarcie przeciwnika przed swoim frontem i przechodzi do obrony na rubieży: wzg. 182,3, wzg. 200,4. Wspólnie z 3/20 pz nie dopuszcza do przerwania się przeciwnika w kierunku BARWICE, KLUCZEWO; następnie na podany sygnał wychodzi z walki pod osłoną ariergardy w rejon BROCZYNO, gdzie po-

rządkuje swe pododdziały celem wykonania marszu w kierunku po udniowym.

2. 21 bcz / ez 1 i 2 kcz/ przechodzi do obrony na rubieży: wzg. 204,1, zach. skraj jez. KŁAKOWO i zamykając drogi POŁCZYN ZDRÓJ - wsch. KLUCZEWO, POŁCZYN ZDRÓJ - CZARNKOWIE, kol. KŁOKÓWKO - SMOŁDZIECINO wspólnie z 1 bp umożliwia oderwanie się od npla 3 bp i zorganizowanie mu obrony na przedniej rubieży. Następnie, wykorzystując zapory minowe, odrywa się od przeciwnika i wycofuje w rejon KLUCZEWO, gdzie zostaje podporządkowany dowódcy 3 bp.
3. 3 bp pod osłoną bcz i 1 bp wychodzi z walki i przechodzi do obrony w rejonie KLUCZEWO, gdzie z podporządkowanym mu 21 bcz /bez 1 i 2 kcz/ osłania wyjście z walki głównych sił pułku. Jako ariergarda hamuje natarcie npla, a po przekroczeniu rubieży jezior ubezpiecza pułk w czasie marszu.
4. 1 bp z OPpanc i OZap 21 pz, utrzymując rejon: wzg. 196, TOPORZYK, ROZANIN, ZIELONE BAGNA, nie dopuszcza do przerwania się npla w kierunku: płd.-zach. TOPORZYK, KLUCZEWO lub TOPORZYK, STARE WOROWO, SIEMCZYNO; wspólnie z 21 bcz stwarza warunki oderwania się od npla 3 bp. Następnie - w oparciu o dogodne rubieże terenowe - opóźnia natarcie przeciwnika na kierunku NOWE WOROWO, SIEMCZYNO. Pod osłoną 1/20 pz wychodzi z walki i w rejonie płd. jez. KRZEMNO porządkuje swe siły osiągając gotowość do wycofania w rejon płn. TUCZNO.
5. 1/7 pa z dotychczasowych SO obezwładnia npla w rejonie wsch. BRUSNO. Następnie przechodzi na SO w rejo-

nie pld. KLUCZEWO i jest w gotowości do wsparcia działań bcz, 2 i 3 bp. Po wyjściu z walki sił głównych pułku wycofuje się w rejon ptn. CZAPLINEK celem uformowania kolumny do wykonania marszu w kierunku WIERZCHOWO.

6. 7 paplot osłania siły główne pułku na przejściach między jeziorami RAKOWSKIE i DRAWSKO.
7. Tyły wyprowadza się w pierwszej kolejności w rejon pld. PSIE GŁOWY po drogach: WARNIĘG, SIEMCZYNO; CZARNKOWIE, KLUCZEWO, CZAPLINEK.
8. Dowodzenie realizowane będzie początkowo na SD w rejonie DRAWSKO /4577/, a po wyjściu z walki sił głównych pułku z SD w rejonie PSIE GŁOWY.
9. W rejonie formowania kolumn 1 bp organizuje ubezpieczenie czołowe w sile kp /bez plp/ z plcz i boczne - na prawym skrzydle - w sile kp /bez plp/ z plcz.

Wycofanie pułku z walki - w ugrupowaniu podanym na schemacie nr 1.

E/ Rozkaz dla jednego wykonawcy

a/ Sytuacja wprowadzająca:

Należy przyjąć, że decyzji przedstawionej w punkcie trzecim dowódca pułku w danej sytuacji nie ogłasza. Oficerowie sztabu przygotowują meldunki, ale z uwagi na ograniczony czas dowódca nie wysłuchuje ich w całości, lecz oceniając sytuację pyta jedynie o te zagadnienia, które są mu niezbędne do powzięcia decyzji. Mogą one na przykład dotyczyć stosunku sił na interesującym go kierunku i czasu potrzebnego poszczególnym pododdziałom na wykonanie manewru.

- b/ Zadania w tych warunkach byłyby przekazywane w formie krótkich rozkazów dla pojedynczych wykonawców.

Przykładowa treść rozkazów dla 2 i 1 bp:

Dla dowódcy 2 bp

1. Npl uderzeniem zbieżnym na kierunkach: BARWICE-KLUCZEWO, TOPORZYK-KLUCZEWO dąży do odcięcia 21 pz od sił głównych dywizji. 32 BZ ma możliwość wprowadzić do walki swój odwód w sile kcz i kp i rozwinąć natarcie w kierunku BARWICE, KLUCZEWO.
2. 21 pz wychodzi z walki w rejon płd. CZAPLINEK pod osłoną 20 pz, który przechodzi do obrony na rubieży jezior PILE, DRAWSKO.
3. 2 bp - przejść do obrony na rubieży: wzg. 182,3, wzg. 200,4 i wspólnie z 3/20 pz osłonić prawe skrzydło pułku. Na sygnał "ZORZA" wyjść z walki pod osłoną 3 bp w rejon BROCZYNO.
4. 3 bp - ariergarda pułku - od 9.00 do 10.30 broni rejonu wzg. 196,6 /5080/, płd. SMIDZIECINO, KLUCZEWO.
5. SD 21 pz od 8.00 w rejonie DRAWSKO /4577/.

Dla dowódcy 3 bp

1. Npl uderzeniem w kierunku TOPORZYK, KLUCZEWO może odciąć 21 pz od sił głównych dywizji.
2. 21 pz wychodzi z walki w rejon płd. CZAPLINEK.
3. 3 bp pod osłoną bcz i 1 bp wyjść z walki i do 9.00 przejść do obrony w rejonie KLUCZEWO.
4. 21 bcz /bez 1 i 2 kcz/ i 1 bp do 9.00 bronią rubieży osłony: wzg. 204,1 /5575/, wzg. 195 /5371/.
5. W rejonie KLUCZEWO o 8.30 zostanie postawione ariergardzie dalsze zadanie.
6. SD 21 pz czynne od 8.00 w rejonie DRAWSKO /4577/.

Załączniki:

1. Decyzja dowódcy 21 pz.

II. MELDUNEK SZEFA ARTYLERII 21 pz

przygotowany dla dowódcy 21 pz podczas wypracowywania decyzji dotyczącej wyjścia z walki i wycofania pułku w dniu 7.7

1. W czasie wychodzenia z walki 21 pz artyleria dywizji wesprze jego walkę ogniem jednego dywizjonu ze składu DGA. Ilość zadań ogniowych wykonywanych przez ten dywizjon ograniczona została zużyciem amunicji nie przekraczającym 0,25 jo. W wypadku przejścia do działań z użyciem broni masowego rażenia w sztabie dywizji planuje się zniszczenie środków napadu jądrowego 1 DZ /NZ/ oraz obezwładnienie jej odwodu.
2. Na okres walki 21 pz dysponuje artylerią wzmocnienia - 1/7 pa w składzie trzech baterii 122 mm hb /razem 16 hb/ oraz artylerią organiczną w dotychczasowym składzie.
3. W świetle zadań wykonywanych przez pułk w dniu dzisiejszym widzę następujące główne zadania stojące przed artylerią:
  - zwalczanie artylerii i moździerzy nieprzyjaciela mogących oddziaływać na ugrupowanie pułku;
  - wsparcie walki pododdziałów osłony pierwszego rzutu pułku;
  - wzbronienie nieprzyjacielowi natarcia na głównych kierunkach wyjścia pułku z walki;
  - wsparcie walki ariergardy na rubieżach jej rozwinięcia;
  - wzbronienie nieprzyjacielowi manewru na skrzydła wychodzących z walki i wycofujących się głównych sił pułku oraz wsparcie walki ubezpieczeń bocznych;
  - wzbronienie nieprzyjacielowi rozwinięcia pościgu na kierunku odejścia pułku.

4. Możliwości wykonania przez artylerię tych zadań uwarunkowane są głównie posiadaną ilością amunicji:

- 1/7 pa posiada 0,35 jo;
- w 21 bhb znajduje się 0,3 jo, ponadto w tyłach pułku - 0,2 jo;
- przy sprzęcie znajduje się średnio 0,3 jo amunicji moździerzowej oraz w tyłach pułku - 0,2 jo;
- amunicji przeciwpancernej - uwzględniając zapasy w tyłach pułku - posiadamy około 0,7 jo.

Wychodząc z ilości posiadanej amunicji do ognia pośredniego, pododdziały artylerii mają następujące możliwości ogniowe:

a/ W zakresie jednoczesnego wykonania ognia zaporowego:

21 hb 122 mm x 50 m = 1050 m,
7 moźdz. 120 mm x 50 m = 350 m,
17 moźdz. 82 mm x 50 m = 850 m,

Razem: = 2250 m.

b/ W zakresie obezwładnienia sił żywych i środków ogniowych odkrytych:

- 1/7 pa - 16 hb x 1,4 ha = 22,4 ha
/0,35 jo = 28 poc./dz.
28 poc. : 20 poc./ha = 1,4 ha,
- 21 bhb - 5 dz. x 2 ha = 10 ha
/0,5 jo = 40 poc./ dz.
40 poc. : 20 poc./ha = 2 ha,
- 7 moźdz. 120 mm x 4 ha = 28 ha
- 17 moźdz. 82 mm x 1,33 ha = 22,6 ha

Razem: = 83 ha.

c/ W zakresie obezwładnienia sił żywych i środków ogniowych ukrytych:

- 1/7 pa - 16 hb x 0,19 ha = 3 ha
/0,35 jo = 28 poc./dz.
28 poc. : 150 poc./ha = 0,19 ha,
  - 21 bhb - 5 dz. x 0,26 ha = 1,3 ha
/0,5 jo = 40 poc./dz.
40 poc. : 150 poc./ha = 0,26 ha/,
  - 7 moźdz. 120 mm x 0,29 ha = 2 ha,
  - 17 moźdz. x 0,17 ha = 2,9 ha
-
- Razem: = 9,2 ha.

d/ Dla skutecznego obezwładnienia samobieżnej baterii artylerii 155 mm hb /M-109/ nieprzyjaciela w rejonie WARDYŃ GÓRNY należałoby użyć 540 pocisków do 122 mm hb /odl. 9 km x 60 poc. = 540 poc./, natomiast 1/7 pa posiada tylko 448 pocisków.

Z powyższego wynika, że artyleria pułku - ze względu na posiadaną ilość amunicji - ma bardzo ograniczone możliwości ogniowe. W tej sytuacji jedynym warunkiem wykonania główniejszych zadań stojących przed artylerią jest prowadzenie ognia przede wszystkim do celów obserwowanych wymagających mniejszego zużycia amunicji.

5. Najbardziej celowe wykorzystanie artylerii w czasie wyjścia pułku z walki i wycofania:

a/ Ogniem 1 i 2 baterii 1/7 pa z dotychczasowych SO wesprzeć walkę pododdziałów osłony 3 bp do rubieży: OGRODNO, KOL. KOŁOTKOWO. W tym czasie 1 baterię zmanewrować na SO w rejonie płd. POKRZYWNICA /5075/ i wesprzeć walkę 21 bcz. Po oderwaniu

się sił głównych 3 bp od nieprzyjaciela 1/7 pa /bez 1 ba/ przesunąć w rejon pld. PROSINKO /4680/, wzg. 157,0 /4579/, skąd wesprzeć działania ostonowe 21 bcz oraz walkę ariergardy na planowanej rubieży rozwinięcia. Wraz z 21 bcz przesunąć 1 baterię 1/7 pa na SO w rejonie 2 km pld. NOWE DRAWSKO.

- b/ 21 bhb wesprzeć walkę pododdziałów ostony 1 bp, a następnie zająć SO w rejonie PGR CHMIELEWO /3878/, skąd ostonić odejście ariergardy.
- c/ OPpanc pułku - 21 bappanc na okres utrzymywania zajmowanej rubieży obrony przez 1 bp celowo jest pozostawić w jego dyspozycji. W kolejnej fazie walki istnieją dwie możliwości wykorzystania OPpanc, a mianowicie: z chwilą wyjścia sił głównych 1 bp przesunięcie 21 bappanc na kierunek odejścia sił głównych pułku lub dalsze pozostawienie go w dotychczasowym podporządkowaniu.
- d/ Dywizjon artylerii ciężkiej z DGA ze względu na zasięg ognia może być wykorzystany od rubieży: J. MAŁE /5177/, CIEMINKO /4970/. Przy takim wykorzystaniu artylerii w każdej fazie walki pułk będzie wsparty ogniem nie mniej niż dwóch baterii, a od rubieży: J. MAŁE, CIEMINKO - ponadto dywizjonem ciężkim.

W ramach współdziałania z artylerią 20 pz uzgodnienia wymagają jej działania na korzyść 2/21 pz oraz podział zadań ogniowych w czasie wychodzenia sił głównych 21 pz poza rubież jezior RAKOWSKIE i CZAPLINEK.

Proszę o interwencję w sprawie dodatkowego przydziału amunicji dla 1/7 pa.

III. OCENA SYTUACJI INŻYNIERYJNEJ 21 pz

1. Wnioski z analizy zadania

W zaistniałej sytuacji do głównych zadań inżynierskiego zabezpieczenia 21 pz należy zaliczyć:

- rozpoznanie przedsięwzięć inżynierskich nieprzyjaciela - ze szczególnym uwzględnieniem kierunków: BARWICE, KLUCZEWO i POŁCZYN ZDRÓJ, SIEMCZYWNE /3775/ oraz KOKOSZE GÓRY /5165/, KLUCZEWO;
- rozbudowę inżynierską rubieży oporu;
- wykonanie zapór i niszczeń na kierunku wyjścia z walki poszczególnych batalionów, a zwłaszcza 1/21 pz;
- przygotowanie i utrzymanie 1-2 dróg dla wyjścia z walki pododdziałów pułku;
- zapewnienie sprawnego przekraczania zapór ustawionych na przesmykach między jeziorami dla osłony wycofania 21 pz.

Ponadto również istotne jest zaopatrzenie pododdziałów 21 pz w środki inżynierskie.

2. Wnioski z oceny położenia

a/ Ocena nieprzyjaciela

Z oceny przedsięwzięć inżynierskich nieprzyjaciela wynika, że główny wysiłek skupia on na pokonywaniu zapór i zabezpieczeniu drogowym. Przejścia w zaporach minowych wykonuje się przede wszystkim sposobem wybuchowym /ładunkami wydłużonymi typu "Giant viper"/, zaś do prac drogowych szeroko stosuje się maszyny inżynierskie.

Z oceny działalności nieprzyjaciela wynika, że natarcie prowadzi on na dwóch zasadniczych kierunkach: BARWICE, KLUCZEWO i KOKOSZE GÓRY, KLUCZEWO.

Biorąc pod uwagę charakter działań nieprzyjaciela i sposób wykonywania przez niego prac inżynierskich pododdziały 21 pz powinny skupić główny wysiłek na budowę różnego rodzaju zapór i wykonaniu niszczeń obiektów drogowych.

b/ Ocena terenu

Z oceny terenu pod względem inżynierskim między innymi można wyciągnąć następujące wnioski:

- dogodnymi rubieżami oporu dla batalionów są: las zach. CHŁOPOWO /5183/, GAWORKOWO /5472/, TOPORZYK /5269/. CIEMINKO /4969/. Na rubieżach tych znajduje się szereg obiektów /lasy, jaziora, fałdy terenowe, strumienie itp./ ułatwiających przygotowanie rubieży oporu pod względem inżynierskim;
- na kierunkach wycofywania poszczególnych batalionów znajdują się drogi bite mające liczne przepusty, wykopy, nasypy i skrzyżowania, których zniszczenie może w dużym stopniu utrudnić nieprzyjacielowi natarcie. Szczególnie korzystne może się okazać przygotowanie do zniszczeń węzłów dróg w rejonie KLUCZEWO I NOWE WORO-
WO;
- w rejonie działania pułku znajduje się szereg jezior często bardzo szerokich i o wysokich brzegach, które stanowią trudne przeszkody dla nacierających wojsk, a tym samym ułatwiają organizację obrony między innymi poprzez zamknięcie wąskich przejść między jeziorami;
- najdogodniejszymi drogami do wycofania pododdziałów pułku są: POŁCZYN ZDRÓJ, KLUCZEWO, CZAPLINEK, SWIERCZYNA, RUTNICA i NOWE WORO-
WO, SIEMCZYNO. Drogi te przechodzą między jeziorami: PROSINO, ŻERDNO,

CZAPLINO, DRAWSKO I PIASECZNIK WIELKI, WILCZKOWO, których przesmyki są minowane przez pododdziały 20 pz. Wymaga to uzgodnienia z szefem saperów 20 pz sposobu przekroczenia zapór przez wycofujące się pododdziały 21 pz.

c/ Możliwości zabezpieczenia inżynieryjnego wyjścia z wal-
ki 21 pz

Rozpoznanie inżynieryjne. Podczas wychodzenia pułku z wal-ki główny wysłitek rozpoznania inżynieryjnego powinien być skierowany na ustalenie:

- możliwości przygotowania pod względem inżynieryjnym kolejnych rubieży oporu, a szczególnie rubieży: TOPORZYK /5370/, CIEMINKO /4969/;
- rubieży minowania i obiektów, które należy przygotować do niszczeń na kierunkach: NOWE KOPRZYWNO /5483/, KLUCZEWO i POŁCZYN ZDRÓJ, STARE DRAWSKO oraz TOPORZYK /5268/, RZEPOWO /4172/;
- możliwości wykorzystania istniejących dróg dla potrzeb pułku, a w tym dróg: POŁCZYN ZDRÓJ, KLUCZEWO, CZAPLINEK, ŚWIERCZYNA, RUTWICA /0085/ i TOPORZYK, STARE WOROWO, ŚWIERCZYNA;
- możliwości wykorzystania materiałów miejscowych do naprawy dróg i mostów.

Poszczególne rubieże oporu powinny być rozpoznawane przede wszystkim przez pododdziały piechoty i rodzajów wojsk obsadzające te rubieże. Do określenia obiektów przewidzianych do minowania i niszczeń należy wyznaczyć SIPR i OZap pułku oraz grupy niszczeń. SIPR powinien prowadzić rozpoznanie głównie na kierunku: POŁCZYN ZDRÓJ, CZAPLINEK, a na pozostałych kierunkach - OZap i elementy rozpoznawcze grup niszczeń.

Rozbudowa rubieży oporu. Ponieważ czas na przygotowanie pod względem inżynieryjnym rubieży oporu jest wyjątkowo krótki, między innymi należy:

- w maksymalnym stopniu wykorzystać właściwości ochronne terenu do zabezpieczenia ludzi i sprzętu przed ogniem nieprzyjaciela;
- fortyfikacyjną rozbudowę terenu ograniczyć do wykonania pojedynczych okopów dla ludzi, SO dla środków ogniowych i najbardziej niezbędnych stanowisk dla czołgów i transporterów opancerzonych;
- na kierunku działania 2 bp punkty oporu urządzić pod względem inżynieryjnym głównie wzdłuż dróg: KOCURY /5381/, skrzyżowanie dróg /5382/ i POPIELEWO /5877/, jez. DŁUGIE /5376/, zwracając między innymi uwagę na przedsięwzięcia przeciwpożarowe;
- dla SD i TSD wykorzystać głównie właściwości ochronne terenu, zwracając szczególną uwagę na maskowanie wozów dowodzenia;
- do przyspieszenia budowy ukryć dla czołgów i transporterów opancerzonych wykorzystać między innymi lemieszki przyczepne z 21 ksap i materiał wybuchowy. Okopy dla ludzi powinny być wykonywane głównie sposobem ręcznym.

Wykonanie zapór i niszczeń. W rejonie działania pułku zarysowuje się potrzeba budowy zapór i wykonania niszczeń na trzech zasadniczych kierunkach:

- nr 1: KOCURY, KLUCZEWO;
- nr 2: POŁCZYN ZDRÓJ, STARE DRAWSKO;
- nr 3: KOKOSZE GÓRY, NOWE WOROWO.

Do minowania i niszczeń w pułku mogą być wykorzystane następujące pododdziały:

- plsap 21 ksap;
- OZap pułku;
- część pododdziałów piechoty 21 pz.

Z plutonu saperów 21 ksap celowo jest zorganizować trzy grupy niszczeń o składzie drużyny każda. Grupy te należy wyposażyć w materiał wybuchowy, miny przeciwpancerne, przeciwpiechotne i inne środki minerskie. Grupy niszczeń należy wykorzystać do zaminowania węzłów dróg: KLUCZEWO, JABŁONKI /5673/, płd. CZARNKOWICE /5175/, NOWE WOROWO, przygotowania do niszczeń mostu na bezimiennym strumieniu /5075/ i 5 odcinków drogi długości 30-40 m przebiegających w wykopach, a także wykonywania zawałów z drzew przydrożnych.

OZap należy wykorzystać do działania na kierunku: KOKOSZE GÓRY, STARE WOROWO z zadaniem minowania na rubieży:

- nr 1: szosa /5071/, CIEMINKO /4969/;
- nr 2: 0,5 km zach. NOWE WOROWO, las /4670/.

Pododdziały piechoty należy wykorzystać głównie do minowania obiektów w punktach oporu, a w 2 bp - ponadto do minowania dróg w kompleksie leśnym zach. KOCURY /5381/.

Grupy niszczeń i OZap należy przydzielić dowódcom batalionów, na których kierunku planowane jest ich działanie.

Utrzymanie dróg. Do wyjścia z walki i wycofania pododdziałów 21 pz potrzebne są pułkowi co najmniej dwie drogi. W tym celu mogą być wykorzystane drogi: nr 1 - POŁCZYN

ZDRÓJ, KLUCZEWO, CZAPLINEK, ŚWIERCZYNA, RUTWICA
i nr 2 - TOPORZYK, STARE WOROWO, ŚWIERCZYNA.

Do wykonywania prac na drodze nr 1 należy wykorzystać OZR 21 pz, a na drodze nr 2 - pododdziały rodzajów wojsk.

Biorąc pod uwagę charakter terenu, przez który przebiegają drogi, i możliwe oddziaływanie nieprzyjaciela należy szczególną uwagę zwrócić na sprawne wykonywanie obejść zniszczonych dróg, zwłaszcza w tak newralgicznych punktach jak przesmyki między jeziorami w rejonach: KLUCZEWO, STARE DRAWSKO, CZAPLINEK, SIEMCZYNO /3775/. Oprócz tego OZR powinien być przygotowany do rozpoznania dróg, zasypywania lejów, usuwania zawał leśnych, zwłaszcza w lasach na płn. i płd. ŚWIERCZYNA, odbudowy mostów i przepustów na strumieniach.

Do wykonania prac drogowych należy wykorzystać środki i sprzęt plid 21 ksap, a także środki miejscowe.

Zabezpieczenie pokonania przesmyków między jeziorami.

Obecnie przesmyki między jeziorami na kierunku wycofania 21 pz są zaminowywane przez pododdziały 20 pz. W celu zapewnienia bezpieczeństwa i wysokiego tempa przekraczania przesmyków niezbędne są:

- pozostawienie na drogach wykorzystywanych przez 21 pz przejść w zaporach o szerokości 30-40 m;
- wyznaczenie z 20 pz służby komendanckiej na pozostawionych przejściach;
- powiadomienie pododdziałów 21 pz o miejscach wykonanych zapór.

Powyższe przedsięwzięcia należy uzgodnić ze sztabem 20 pz.

d/ Podział i wykorzystanie sił i środków inżynieryjnych.

W obecnej sytuacji siły i środki inżynieryjne najcelowiej jest wykorzystać następująco:

- SIPR /dr pl sap 21 ksap/ - do prowadzenia rozpoznania inżynieryjnego na kierunku: POLCZYN ZDRÓJ, CZAPLI-NEK;
- OZap /2 pl 2 k 7 bsap/ - do minowania na kierunku działania 1 bp;
- pl sap 21 ksap - do organizacji trzech grup niszczeń;
- OZR /plid, 21 ksap/ - do utrzymywania drogi dla sił głównych 21 pz;
- OInż - 21 ksap /bez pl sap i plid/.

Środki inżynieryjne przydzielone dodatkowo pułkowi należy podzielić następująco:

Wyszczególnienie	Jm	1bp	2bp	3bp	21 bcz	OZap	OZR	OInż.
Miny TM-53	szt.	800	500	500	500	200	-	500
Miny POMZ-2M	szt.	20	80	-	-	-	-	-
Miny PMD-6 ^{a/}	szt.	20	20	30	-	-	-	-
Mat.wybuchowy ^{b/}	t	0,3	0,5	0,2	0,7	0,1	0,1	-

a/ 70 min wydzielono z OInż 21 pz.

b/ 0,4 t materiału wybuchowego wydzielono z OInż 21 pz.

Środki inżynieryjne przydzielone pułkowi powinny być dostarczone środkami dywizji w rejony wskazane przez dowódców batalionów.

IV. OCENA SYTUACJI TYŁOWEJ 21 pz

Zastępca dowódcy do spraw techniki i zaopatrzenia, przystępując do opracowania propozycji w zakresie tyłowego zabezpieczenia pułku, będzie przeprowadzał analizę zadania i ocenę sytuacji tyłowej zwykle ze st. pom. do spraw organizacji i planowania wykorzystując wnioski kwatermistrza, szefa służb technicznych i st. lekarza pułku.

1. Proponowana treść analizy zadania dla potrzeb tyłów

21 pz w zaistniałej sytuacji otrzymał zadanie wyjścia z walki i wycofania się do drugiego rzutu dywizji i osiągnięcia zdolności do wykonywania kontrataków na wyznaczonych kierunkach. Wykonywanie tego zadania będzie się odbywać w warunkach zagrożenia skrzydeł 1 i 2 kp 1 bp.

Podstawowym zadaniem tyłów pułku w tej sytuacji będzie dostarczenie 2 bp amunicji oraz uzupełnienie amunicji w 1 bp, a następnie wycofanie pododdziałów tyłowych poza rubież obrony 20 pz.

Dla pułku największe zagrożenie stanowi zbieżne uderzenie 2 i 32 BZ nieprzyjaciela. Powodzenie takiego działania npla może doprowadzić do odcięcia tyłów od sił głównych pułku. W czasie wycofywania pododdziałów pułku, w tym również pododdziałów tyłowych, może oddziaływać lotnictwo npla, szczególnie w czasie obsadzania pośredniej rubieży obronnej i podczas przechodzenia między jeziorami.

Z tego względu w 2 bp na rubieży wzg. 192,3 /5282/, ptn. skraj lasu pld. KOCURY, wzg. 201,9 /5379/ i w 1 bp na dotychczas zajmowanej rubieży należy liczyć się ze znacznymi stratami sanitarnymi. Duże straty sanitarne wynikną również na pośredniej rubieży obronnej i podczas przechodzenia między jeziorami.

Do ewakuacji rannych należy wydzielić transport ogólnego przeznaczenia oraz transport, który zakończył już dowóz. Należy porozumieć się z 20 pz w sprawie ewentualnego wykorzystania jego punktów medycznych.

Około 11.00 7.7 dywizja planuje dowóz amunicji dla 21 pz w rejon nowego rozmieszczenia PPG.

Ze względu na konieczność dowozu do 1 bp i pododdziałów artylerii amunicji z tyłów pułku, na przyjęcie amunicji z dywizji należy wyznaczyć nowe miejsce i powiadomić o nim dywizję.

Wnioski:

- należy niezwłocznie zorganizować dowóz amunicji do 1 bp i pododdziałów artylerii;
- dowódcę 2 bp należy powiadomić o przyjęciu amunicji z transportu tyłów pułku, a opróżniony transport wykorzystać do ewakuacji rannych;
- transport znajdujący się w 1 bp należy wykorzystać do ewakuacji rannych;
- z zastępcą dowódcy pułku do spraw techniki i zaopatrzenia 20 pz należy uzgodnić czas i możliwości wykorzystania jego elementów medycznych;
- powinno się wydzielić dodatkowy transport ogólnego przeznaczenia do ewakuacji rannych na pośredniej rubieży obrony i w czasie przechodzenia między jeziorami;
- część tyłów należy niezwłocznie wycofać poza rubież obrony 20 pz.

2. Ocena sytuacji tyłowej

Ocenę sytuacji tyłowej zastępca dowódcy do spraw techniki i zaopatrzenia przeprowadza wspólnie z kwatermistrem

pułku w zakresie zaopatrywania pododdziałów w mps, żywność i umundurowanie, a z szefem służb technicznych pułku - w zakresie zaopatrywania pułku w amunicję i zabezpieczenia technicznego oraz ze st. lekarzem pułku - w zakresie zabezpieczenia medycznego.

a. Zabezpieczenie materiałowe

W obecnej sytuacji 1 i 2 bp posiada niedostateczną ilość amunicji. W 1 bp brakuje jej łącznie 19 ton, a w 2 bp - 17 ton. Pododdziały artylerii odczuwają brak amunicji artyleryjskiej.

Dla uzupełnienia pododdziałom brakującej ilości amunicji w kompanii zaopatrzenia pułku znajduje się 100% środków materiałowych zapasów ruchomych, z czego w rejonie działania 2bp znajdują się 4 samochody z 15 tonami amunicji, co w pełni zaspokoi potrzeby tego batalionu.

Wnioski:

- należy niezwłocznie przystąpić do organizacji dowozu amunicji do 1 bp, baterii hb 122 mm i baterii ppanc;
- amunicję znajdującą się na transporcie pułku w rejonie rozmieszczenia 2 bp należy niezwłocznie przekazać temu batalionowi;
- transport po dowozie amunicji powinno się wykorzystać do ewakuacji medycznej i materiałowej;
- awizowane środki materiałowe z dywizji należy przyjąć o godz. 11.00 w rejonie formowania kolumn pld. jez. PSARSKIE /2984/;
- żywienie pododdziałów pułku w dniu dzisiejszym - według należności "S".

b. Zabezpieczenie medyczne

W pułku znajduje się łącznie 112 rannych i chorych, z czego 50 jest w pododdziałach i oczekuje na ewakuację. W pułkowym punkcie medycznym znajduje się 27 rannych, którzy wymagają pomocy lekarskiej; pozostali przygotowani są do dalszej ewakuacji. Ogólny stan rannych w pododdziałach prawdopodobnie będzie jeszcze większy, a ponadto należy liczyć się z ich dalszym napływem do punktów medycznych.

W czasie wycofywania pododdziałów z walki i organizowania obrony na pośredniej rubieży należy liczyć się ze znacznymi stratami, w tym również od uderzeń lotnictwa npla. Ranni, po udzieleniu im pierwszej pomocy muszą być ewakuowani do DPM, aby nie dostali się w ręce nieprzyjaciela.

Wnioski:

- należy niezwłocznie zorganizować ewakuację rannych z pododdziałów pułku, wykorzystując w tym celu samochody ogólnego przeznaczenia, które dowiozły już amunicję;
- do 3 bp należy skierować z komp. zaopatrzenia 2 samochody ogólnego przeznaczenia pozostające w rejonie 1 bp do ewakuacji rannych z tego batalionu;
- należy zwrócić się do szefa służby zdrowia dywizji o przyspieszenie ewakuacji rannych z PPM;
- z 1 bp powinno się przekazać cały zapas środków sanitaro-opatrunkowych do 3 bp, w którym z kolei zapas ten należy uzupełnić z kompanii medycznej;
- w bp powinno się przygotować po 2 samochody ogólnego przeznaczenia do przewozu rannych.

c. Zabezpieczenie techniczne

Według stanu na 7.00 7.7 w 21 pz znajduje się następująca ilość pojazdów mechanicznych wymagających remontu:

- 6 czołgów;
- 10 transporterów;
- 13 samochodów;

z tego 2 czołgi wymagają remontu średniego, a pozostałe pojazdy - remontu bieżącego.

21 pz posiada tylko etatowe środki remontowe, które są w pełni sprawne do dokonywania napraw pojazdów mechanicznych.

Środki remontowe pułku posiadają części zamienne i eksploatacyjne zapewniające wykonanie 2 remontów bieżących czołgów oraz 10 remontów pojazdów kołowych. W bp i bcz znajdują się części zamienne i materiały eksploatacyjne, za pomocą których można usunąć drobne uszkodzenia czołgów i pojazdów kołowych.

Wnioski:

- wszystkie środki remontowe bp i pułku należy zaangażować do wykonywania remontów czołgów i pojazdów kołowych o najmniejszej pracochłonności w celu doprowadzenia maksymalnej ilości pojazdów mechanicznych do sprawności technicznej;
- pojazdy mechaniczne, których remont nie zostanie zakończony do czasu wycofania batalionów z walki, powinno się ewakuować siłami kompanii remontowej.

d. Organizacja tyłów

Kompania zaopatrzenia organizuje dowóz amunicji do 1 bp i pododdziałów artylerii.

Kompania medyczna ewakuuje rannych z batalionowych punktów medycznych. Kompania remontowa rozwinęła pułkowy punkt zbiórki uszkodzonego sprzętu /patrz mapa/.

Pododdziały tyłowe, zgodnie z zadaniem pułku, po wykonaniu prac związanych z zaopatrywaniem pododdziałów pułku w amunicję oraz z ewakuacją rannych zostaną wycofane poza rubież obrony 20 pz.

Wnioski:

- dowóz amunicji do 1 bp powinien się odbywać po drodze ST. WOROWO /4571/, NW. WOROWO /4771/, las /5071/;
- TSD, kompanię zaopatrzenia /bez pl. transportu amunicji/ należy niezwłocznie wycofać poza rubież obrony 20 pz /płd. jez. PSARSKIE /2984// po drodze SIEMCZYNE /3774/, PŁAWNO /3281/;
- pluton transportu amunicji, kompanię medyczną oraz kompanię remontową po wykonaniu zadań należy wycofać w rejon podany wyżej po drodze: KLUCZEWO /4778/, ST. DRAWSKO /4279/, CZAPLINEK /3781/, BROCZYNO /3486/;
- kompanię zaopatrzenia rozmieszczoną w rejonie płd. jez. PSARSKIE należy przygotować do dowozu zaopatrzenia z dywizji;
- tyły pułku - po przyjęciu zaopatrzenia i sformowaniu kolumny tyłowej powinny być wycofane do nakazanego rejonu, las /9883/, po drodze: ŚWIERCZYNA /2484/, HANKI /1276/, JARCINKOWICE /0479/.

C z ę ś ć   d r u g a

PLANOWANIE ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO W MARSZU NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

I. NIEKTÓRE ZAGADNIENIA ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU PODCZAS MARSZU NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ

W s t ę p

Duże znaczenie zabezpieczenia tyłowego pododdziałów podczas marszu, a także stwierdzone niedociągnięcia w tej dziedzinie na ćwiczeniach z wojskami wskazały na potrzebę opracowania i przesłania jednostkom materiałów poświęconych przede wszystkim zaopatrywaniu i obsłudze pułku w marszu. Przedstawione w niniejszym Zeszycie Taktycznym ćwiczenie na mapach nie może być dostosowane do warunków występujących w każdym związku taktycznym, dlatego też kwatermistrz oraz szef służb technicznych dywizji powinni wziąć aktywny udział w przystosowaniu ćwiczenia do konkretnych potrzeb oraz w jego przeprowadzaniu, mając na uwadze niedociągnięcia stwierdzone u szkolonych żołnierzy.

Całość materiału zawarta będzie w dwóch Zeszytach Taktycznych, przy czym w pierwszym podane zostaną sposoby zabezpieczenia tyłowego pułku w marszu oraz założenia do ćwiczenia, natomiast w drugim - myśl przewodnią ćwiczenia i plan jego przeprowadzenia wraz z niezbędnymi załącznikami.

1. Warunki prowadzenia marszu wpuł wające na zabezpieczenie tyłowe pułku

W planowaniu i organizowaniu zabezpieczenia tyłowego pułku w marszu, zwłaszcza na cieżą odległość, należy zawsze uwzględniać warunki jego wykonywania, które mogą mieć decydujący wpływ na jego przebieg. Warunki te są określane przez:

- sytuację polityczno-militarną;
- stopień rozwinięcia pułku, a w tym i jego tyłów;
- długość trasy marszu;
- strefę, w której odbywać się będzie marsz;
- warunki drogowe i atmosferyczne;
- organizację kierowania marszem.

Pułk w pełni rozwinięty będzie najczęściej wykonywał marsz do wyznaczonego rejonu bezpośrednio z garnizonu, pomijając rejon alarmowy, w którym pododdziały mogłyby uzupełnić zapasy środków materiałowych. Należy więc w pułkach rozwiniętych przeprowadzać systematyczne treningi w zabezpieczeniu tyłowym pułku w marszu i stale utrzymywać tyły w gotowości do zabezpieczenia marszu, która polega na:

- utrzymywaniu w pododdziałach bojowych nie tylko pełnych zapasów ruchomych środków materiałowych, lecz również doraźnych;
- utrzymywaniu w pełnej sprawności sprzętu technicznego;
- prawidłowym załadunku środków materiałowych na pojazdy mechaniczne;
- wcześniejszym zaplanowaniu i podaniu do wiadomości dowódców pododdziałów tyłowych zadań i sposobów ich wykonywania w czasie marszu oraz poinformowaniu o sposobie zabezpieczenia tyłowego w marszu dowódców pododdziałów liniowych.

Pułk nie w pełni rozwinięty lub skadrowany najczęściej rozpocznie marsz po uzupełnieniu stanu osobowego i sprzętu w rejonie alarmowym. W rejonie tym tyły będą musiały, niezależnie od przyjęcia organizacji według etatu wojennego, zabezpieczyć pod względem tyłowym osiągnięcie gotowości przez pułk, wykonywać zadania odpowiednio dla pułku rozwiniętego oraz realizować zaopatrywanie i obsługę pododdziałów pułku w czasie jego przebywania w rejonie alarmowym. Tyły pułku nie w pełni rozwiniętego muszą w rejonie alarmowym zorganizować polowy system zaopatrywania i obsługi, a niekiedy również szkolenie, zwłaszcza żołnierzy powołanych z rezerwy.

Na przebieg zabezpieczenia tyłowego marszu pułku będzie miała duży wpływ sytuacja polityczno-militarna. Na przykład w ćwiczeniach prowadzonych obecnie korzystanie z dróg przez pododdziały tyłowe będzie praktycznie nieograniczone, podczas gdy w okresie zagrożenia wybuchem wojny lub w czasie wojny drogi będą w dużej mierze zajęte przez maszerujące wojska, a sposób ich wykorzystania przez pododdziały tyłowe będzie ściśle określony. Na ćwiczeniach można również wysyłać wcześniej do rejonów odpoczynków transport z paliwem w celu zorganizowania tam punktów uzupełniania paliwa czy też pobierać wodę do celów spożywczych z dowolnych źródeł. W czasie wojny, a nawet w okresie zagrożenia jej wybuchem, wystąpią w tym względzie znaczne ograniczenia, a ponadto wystąpi nowy czynnik - oddziaływanie nieprzyjaciela na przegrupowujące się wojska, który zwiększać będzie w sposób istotny zadania tyłów, zwłaszcza w zakresie zabezpieczenia technicznego i medycznego wojsk ponoszących straty w wyniku uderzeń nieprzyjaciela.

Pułk może wykonywać marsz dobowy /po którym zostanie wprowadzony do walki/ lub marsz kilkudobowy. Marsz wykonywany kolejno przez 2-3 doby jest trudniejszy do zabezpieczenia pod względem materiałowym, technicznym i medycznym, zwłaszcza w wypadku zniszczeń środków materiałowych w składach przewidzianych dla pułku oraz znacznego zużycia eksploatacyjnego sprzętu technicznego czy też w razie dużych strat sanitarnych i technicznych.

Pułk wykonujący marsz na terenie własnego kraju lub kraju zaprzyjaźnionego jest łatwiej zaopatrywać i obsługiwać niż pułk maszerujący przez teren opanowany - zarówno ze względu na możliwość korzystania w pierwszym przypadku z sił i środków zawczasu nagromadzonych, jak i ze względu na większe zagrożenie przez nieprzyjaciela w drugim przypadku.

Warunki drogowe i atmosferyczne wpływają nie tylko na prędkość marszu, lecz również na zużycie paliwa i sprzętu technicznego. Mogą one również powodować wzrost liczby wypadków drogowych, zwiększając obciążenie pracą pododdziałów tyłowych.

Na przebieg zaopatrywania i obsługi wojsk będą wpływały również organizacja kierowania marszem oraz stan przygotowania tras przemarszu wojsk do ich przesunięcia. Opóźnienia wojsk na trasie przemarszu, wstrzymywanie kolumn z zaopatrzeniem, mała elastyczność wykorzystywania dróg przez organa kierowania ruchem, a także brak możliwości rokadowego ruchu kolumn tyłowych i możliwości ich dołączenia do zaopatrywanych wojsk - mogą w znacznym stopniu utrudnić wykonywanie zadań przez tyły.

Przedstawione wyżej zasadnicze tylko czynniki mające wpływ na zabezpieczenie tyłowe marszu wskazują na konieczność uwzględnienia - podczas wypracowywania decyzji i planowania zabezpieczenia tyłowego marszu pułku - konkretnych warunków jego realizacji. Uniknie się wówczas wielu niedociągnięć występujących na ćwiczeniach.

2. Zabezpieczenie materiałowe pułku

Pułk rozpoczynając marsz powinien mieć pełne zapasy ruchome środków materiałowych oraz zapasy doraźne /paliwa przy sprzęcie: 0,5 jn oleju napędowego i 0,25 jn benzyny samochodowej w drobnej tarze oraz 2 rdz żywności/. Zapasy doraźne mają zapewnić wejście pułku do walki z pełnymi zapasami ruchomymi środków materiałowych.

Zużywane w czasie marszu środki materiałowe muszą być systematycznie odtwarzane.

Pułk wykonujący marsz dobowy na odległość 250 km zużyje w zależności od rodzaju wozów bojowych 0,8-1,2 jn oleju napędowego oraz około 0,6 jn benzyny samochodowej. W celu skrócenia czasu uzupełniania paliwa w pojazdach mechanicznych podczas długich odpoczynków należy przed wymarszem podzielić między pododdziały zapasy ruchome paliwa utrzymywane w kompanii zaopatrzenia pułku. Dobbwe potrzeby paliwa podczas marszu w większości wypadków nie mogą być zaspokojone z zapasów doraźnych i ruchomych utrzymywanych na transporcie pułku, zachodzi więc konieczność wydzielenia z batalionu zaopatrzenia dywizji transportu z paliwem dla potrzeb pułku.

W razie wykonywania marszu z pominięciem rejonów alarmowych przydzielenie zapasów paliwa pułkowi będzie możliwe tylko w tym wypadku, gdy batalion zaopatrzenia stacjo-

nuje na trasie przemarszu pułku. Dlatego też należałoby już w okresie zagrożenia wybuchem wojny dokonać rozdzielenia kompanii dowozu mps batalionu zaopatrzenia między maszerujące oddziały w celu pominięcia rejonu alarmowego, w którym przewiduje się przydzielenie pułkom na czas marszu zapasów paliwa ze szczelbła dywizji.

W czasie marszu celowe jest jak najwcześniejsze opróżnienie samochodów pododdziałów tyłowych przewożących paliwo w celu pobrania zaopatrzenia ze składów rozmieszczonych jak najdalej od rubieży starcia wojsk. Z powyższego wynika, że zapasy doraźne paliwa należy wykorzystywać w drugiej kolejności - w czasie krótkich odpoczynków wyznaczonych w drugiej połowie trasy marszu lub po zajęciu rejonu ześrodkowania /wyjściowego, dziennego lub nocnego odpoczynku/.

Na uzupełnienie paliwa w pojazdach mechanicznych pododdziałów pułku, wówczas gdy pojazdy z paliwem znajdują się w kolumnie zaopatrywanego pododdziału, trzeba przewidywać około 1,5 - 2 godzin. Czołowe pododdziały pułku wchodzi do rejonu odpoczynku co najmniej o godzinę wcześniej niż pododdziały znajdujące się w ogonie kolumny, wcześniej więc rozpoczną oraz zakończą uzupełnianie paliwa w pojazdach.

Pobieranie paliwa ze składów rozmieszczonych w pobliżu rejonów długich odpoczynków - łącznie z przejazdem - może trwać około 3-4 godzin, a więc realizowane będzie w czasie, gdy pułk będzie odbywał marsz i może przebywać około 60-100 km. Kolumny samochodów z paliwem będą więc miały trudności z dołączeniem do ugrupowania marszowego pułku, w tym bowiem czasie marszrutę będą najczęściej

zajęte przez inne przegrupowujące się oddziały. Dlatego też w razie wystąpienia takiej sytuacji powinny zostać wybrane dodatkowe drogi dla kolumn samochodowych pobierających paliwo. Możliwe jest również skierowanie kolumn samochodowych z paliwem na poprzednią marszrutę, jednak wówczas dołączają one z opóźnieniem do kolumny pułku, gdyż prędkość jazdy kilku samochodów jest większa niż kolumny dużej. W każdym jednak wypadku dołączenie pojazdów z paliwem do ugrupowania pułku nastąpi dopiero w rejonie kolejnego dłuższego odpoczynku. Do tego czasu pododdziały bojowe powinny we własnym zakresie uzupełnić paliwo w zbiornikach pojazdów mechanicznych z utrzymywanych zapasów doraźnych.

Po dołączeniu kolumny z paliwem następuje uzupełnienie brakujących zapasów ruchomych paliwa przy sprzęcie /a w wypadku dalszego kontynuowania marszu również zapasów doraźnych/ oraz pobieranie paliwa z wyznaczonych kolejnych źródeł zaopatrzenia.

Odtwarzanie zapasów paliwa w kompanii zaopatrzenia ze składów stacjonarnych lub polowych rozmieszczonych przy trasie marszu jest możliwe w czasie długiego odpoczynku /2-4-godzinnego/ planowanego w drugiej połowie trasy marszu, jak również po wykonaniu marszu.

W niektórych przypadkach możliwe jest organizowanie przez nadrzędne organa zaopatrywania, zwłaszcza na terenie własnego kraju, rejonów i punktów uzupełniania paliwa w samochodach i wozach bojowych przegrupowujących się pułków. Punkty takie będą przygotowywane przy różnego rodzaju składnicach MPS, oraz na bocznicach kolejowych, na których zgromadzona zostanie pewna liczba cystern kolejowych z przygotowanymi urządzeniami rozlewczymi. Organizowanie ta-

kich rejonów i punktów jest korzystne zwłaszcza dla uzupełniania paliwa w czołgach mających zbiorniki paliwowe o dużej pojemności. Rzecz oczywista, że w takich rejonach może być wydawane również paliwo dla środków transportowych tyłów pułku, natomiast napełnianie drobnej tary, zwłaszcza kanistrów, raczej nie będzie tu możliwe. Napełnianie kanistrów możliwe jest z beczek w czasie jazdy kolumny i te możliwości trzeba wykorzystywać w każdej sytuacji. Ee czki natomiast trzeba napełniać w składach lub rejonach uzupełniania paliwa, co oczywiście wydłuży czas pobierania materiałów pędnych i smarów przez pododdziały tyłowe, które najczęściej będzie trwało od 1,5 do 2 godzin.

W czasie marszu żywienie stanu osobowego gorącą strawą powinno być organizowane: przed wymarszem, w czasie długiego odpoczynku oraz po osiągnięciu nakazanego rejonu ześrodkowania lub nocnego /dziennego/ odpoczynku. Biorąc pod uwagę możliwość wykonywania marszu z pominięciem rejonu alarmowego, kiedy to nie będzie czasu na wydanie gorącej strawy przed rozpoczęciem marszu, należy wykorzystać w pierwszym etapie marszu racje suche, które należy wydać żołnierzom niezależnie od racji rezerwowej. Wynika z tego, że już w okresie pokoju powinny być przygotowane w pułku zapasy doraźne żywności ustalone normami /2 rdz/, w których jeden posiłek powinien być suchy. Całość tych zapasów żywności powinna być wydana pododdziałom w garnizonie. Można z tego wnioskować, że doraźne i ruchome zapasy żywności dla poszczególnych pododdziałów należałoby przechowywać w pododdziałach na samochodach drużyn gospodarczych. W razie braku takich możliwości zapasy żywności dla pododdziałów powinny być przechowywane w ma-

gazynach /zestawami/ zgodnie z potrzebami konkretnych pododdziałów, zapewniając tym samym szybkie wydawanie i załadowanie środków spożywczych na transport pododdziałów. Celowe jest również wcześniejsze przygotowanie zestawów żywności utrzymywanej na transporcie kompanii zaopatrzenia, a przeznaczonej dla pododdziałów; ułatwi to jej dostarczenie w rejon nocnego /dziennego/ odpoczynku.

W czasie długiego odpoczynku najczęściej przygotowuje się i wydaje żołnierzom gorącą strawę przygotowaną z koncentratów, natomiast w rejonie nocnego /dziennego/ odpoczynku istnieją dogodne warunki do przygotowania gorącej strawy ze środków spożywczych wchodzących w skład rdz "W".

W czasie wojny pododdziały pułku zużywać będą amunicję do zwalczania atakującego lotnictwa nieprzyjaciela. Amunicję tę należy uzupełniać z zapasów ruchomych utrzymywanych na transporcie kompanii zaopatrzenia pułku. Odtwarzanie zapasów ruchomych amunicji w kompanii zaopatrzenia najczęściej odbywać się będzie poprzez jej dowóz siłami dywizji w czasie dziennego /nocnego/ odpoczynku.

Podczas organizacji zaopatrywania pododdziałów pułku w czasie marszu konieczne jest dokładne określenie przez dowódców pododdziałów tyłowych sposobu dostarczania i przekazywania zaopatrzenia odbiorcom, które pozwoliłoby uniknąć nieterminowej dostawy na skutek zabłądzenia, zajęcia dróg itp. Dowódcy kolumn muszą być już w czasie pokoju przygotowani do wykonywania zadań w skomplikowanych warunkach, przy czym należy wyrabiać w nich samodzielność, inicjatywę działania i umiejętność radzenia sobie nawet wtedy, gdy nie można wykonywać zadania w sposób

uprzednio zaplanowany. Dużą rolę w sprawnym zaopatrzeniu pododdziałów bojowych pułku odgrywają dowódcy tychże pododdziałów, którzy powinni sprawnie organizować uzupełnianie paliwa w pojazdach mechanicznych, uzupełnianie amunicji, wydawanie gorącej strawy itp. Sposób działania w tym względzie dowódców pododdziałów bojowych powinien być ściśle określony i podany do ich wiadomości przed rozpoczęciem marszu. W wypadku zmiany sposobu działania pododdziałów bojowych ich dowódcy obowiązani są pozostawić w umówionym miejscu żołnierza, który doprowadzi kolumnę we właściwy rejon, czy też zameldować o przedłużeniu czasu uzupełniania paliwa.

3. Zabezpieczenie techniczne

Zabezpieczenie techniczne pułku w marszu jest zadaniem trudnym z tego względu, że występuje wówczas duże zużycie sprzętu technicznego, a zwłaszcza gaśnicowych pojazdów mechanicznych.

W celu stworzenia pułkowi możliwości rozpoczęcia marszu w gotowości do wykonywania zadań należy przeprowadzać obsługę techniczną sprzętu tak, aby niewielka tylko część pojazdów mechanicznych i innego sprzętu technicznego z różnych pododdziałów pułku znajdowała się w warsztatach remontowych. Jest to szczególnie istotne w warunkach, gdy pułk ma wykonywać marsz z pominięciem rejonów alarmowych, gdyż wówczas uszkodzony sprzęt techniczny najczęściej pozostanie w garnizonie. W wypadku gdy układ jezdny wymienionego sprzętu jest częściowo sprawny, powinien on być holowany przez siły i środki macierzystego pododdziału do rejonu odpoczynku, gdzie powinna zostać przywrócona jego pełna sprawność.

Istotną sprawą w zabezpieczeniu technicznym pułku w marszu jest zorganizowanie w czasie jego trwania takiej obsługi i remontu uszkodzonych pojazdów mechanicznych i ciągnionego sprzętu technicznego, które zapobiegałyby powstawaniu zatorów - i to zarówno w czasie wychodzenia pododdziałów pułku z garnizonu na drogi przemarszu, jak i podczas marszu. W tym celu przy bramach wyjazdowych z koszar, skrzyżowaniach dróg, przejazdach, przeprawach itp. gdzie mogą powstać zatory, należy utrzymywać punkty pomocy technicznej /ciągnik i warsztat, ewentualnie zapas paliwa/ w celu ściągnięcia z drogi marszu uszkodzonego pojazdu mechanicznego i doprowadzenia go do sprawności technicznej.

Niezależnie od tego za każdym batalionem oraz kolumną pułkową powinno maszerować zamykanie techniczne, w którego skład należy włączać warsztaty A/Sam, B/Panc oraz ciągniki pancerne lub samochody przewidziane do holowania uszkodzonego sprzętu technicznego, a także samochód przeznaczony do ewakuacji sanitarnej i samochód z MPS.

W razie uszkodzenia na trasie marszu wozu bojowego, samochodu czy też układu jezdnego ciągnionego sprzętu technicznego, siły i środki zamykania technicznego pododdziałów udzielają im pomocy technicznej do chwili zbliżenia się kolejnej maszerującej kolumny. W razie nieusunięcia w tym czasie uszkodzeń, siły i środki zamykania technicznego pododdziałów pozostawiają uszkodzony sprzęt do wyremontowania przez siły i środki zamykania technicznego pułku, zaś same dołączają do kolumny. W podobny sposób działa zamykanie techniczne pułku. W wypadku gdy układ jezdny uszkodzonego pojazdu mechanicznego jest sprawny, a uszkodzenie nieznaczne, sprzęt taki holuje się do najbliższego rejonu

długiego odpoczynku, gdzie jest on remontowany w zorganizowanych punktach zbiórki uszkodzonego sprzętu własnego lub wyższego szczebla.

Najtrudniejsze zadanie ma do spełnienia służba techniczna podczas przebywania pułku w rejonach długich i dziennych /nocnych/ odpoczynków, gdzie trzeba będzie doprowadzić sprzęt techniczny do pełnej sprawności. Pododdziały remontowe muszą więc być wykorzystywane w czasie odpoczynków w maksymalnym stopniu.

W czasie przebywania pułku w rejonach długich, dziennych /nocnych/ odpoczynków należy wykonywać obsługę techniczną i remont poszczególnych zespołów i agregatów w ten sposób, aby można było w krótkim czasie uruchomić dany pojazd mechaniczny. Należy więc wykonywać kilka określonych czynności wchodzących w zakres danej obsługi technicznej /OT-1, OT-2, OT-3/. Do wykonywania prac angażuje się zarówno siły i środki pododdziałów remontowych, jak i załogi pojazdów mechanicznych.

4. Zabezpieczenie medyczne

Zabezpieczenie medyczne marszu na duże odległości należy planować z uwzględnieniem warunków wojennych. W każdym więc wypadku trzeba przewidywać możliwość powstawania strat sanitarnych zarówno w wyniku wypadków drogowych, jak i oddziaływania nieprzyjaciela. Mając na uwadze konieczność udzielania porażonym w czasie marszu pomocy lekarskiej oraz ich szybką ewakuację do wyznaczonych szpitali rozmieszczonych wzdłuż trasy marszu, należy wzmocnić pododdziały bojowe siłami kompanii medycznej, przydzielając je zwłaszcza pododdziałom nie mającym własnych środków do ewakuacji porażonych. Najczęściej ze

składu kompanii medycznej wydziela się samochód sanitarny z lekarzem do kolumny sztabu pułku oraz do pododdziałów pułkowych i technicznego zamykania kolumny pułku. W ten sposób nie tylko przyspiesza się udzielanie pomocy medycznej porażonym, lecz również rozśrodkowuje się siły i środki kompanii medycznej wzdłuż całej kolumny, zmniejszając możliwość jej obezwładnienia. Aby zrealizować to zamierzenie w wypadku odbywania marszu z pominięciem rejonu alarmowego, już w okresie pokoju należy określić miejsce sił i środków medycznych w kolumnie marszowej pułku oraz ich zadania. Przed rozpoczęciem marszu powinny być również uzupełnione w pododdziałach materiały opatrunkowe, a wszystkich chorych należy wyewakuować do najbliższych szpitali.

W czasie marszu ewakuuje się porażonych i chorych po udzieleniu im niezbędnej pomocy lekarskiej lub sanitarnej do wyznaczonych w rozkazie tyłowym dywizji szpitali cywilnych.

Porażonych i chorych po przekroczeniu 1/3 odcinka drogi między wyznaczonymi szpitalami ewakuuje się do tego szpitala, który jest rozmieszczony na kierunku marszu, a nie do szpitala znajdującego się w przekroczonej miejscowości. W razie powstania większych strat sanitarnych, na przykład w rejonie odpoczynku, rozwija się częściowo lub całkowicie kompanię medyczną, natomiast w wypadku powstania masowych strat od uderzenia jądrowego, jego skutki będą likwidowane przez siły i środki układu terytorialnego lub szczebla nadrzędnego.

W czasie marszu służba zdrowia pułku powinna systematycznie nadzorować stan sanitarno-higieniczny rejonów odpoczynków, brać udział w ustalaniu przydatności wody po-

bieranej z miejscowych źródeł dla celów spożywczych, a także być gotowa do udzielania pomocy żołnierzom, którzy zachorowali wskutek znacznego wysiłku; będą to przede wszystkim mechanicy-kierowcy wozów bojowych i samochodów. Żołnierzy ciężko chorych lub chorych zakaźnie należy ewakuować do szpitali, natomiast pozostałych można po udzieleniu im pierwszej pomocy zatrzymać w macierzystych pododdziałach lub w kompanii medycznej.

5. Organizacja oraz dowodzenie tyłami

Gotowość tyłów do zabezpieczenia marszu musi być stale utrzymywana nawet w okresie pokoju. Należy zwłaszcza systematycznie uaktualniać opracowane wcześniej plany wykorzystania sił i środków tyłów pułku oraz plany zabezpieczenia tyłowego pododdziałów, informując zainteresowanych o wprowadzanych zmianach. W okresie tym należy utrzymywać nakazane zarządzeniami zapasy środków materiałowych, utrzymywać w sprawności sprzęt techniczny i szkolić stan osobowy pododdziałów tyłowych w wykonywaniu zadań w czasie marszu. Zagadnienie to jest niezwykle istotne z tego względu, że marsz będzie najczęściej pierwszym zadaniem pułku i jego tyły będą dopiero przechodzić na polowy system zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego.

W opracowanych planach zabezpieczenia tyłowego marszu należy określić między innymi sposób ugrupowania marszowego tyłów. Pododdziały tyłowe batalionów powinny maszerować - razem ze środkami przydzielonymi batalionom przez szczebel pułku - w ogonie kolumn swoich pododdziałów. Nie rozdzielone między pododdziały bojowe siły i środki kompanii zaopatrzenia, kompanii remontowej i kompanii medycznej po-

winny maszerować w odległości 3-5 km za ostatnim batalionem pułku. Na czele wspomnianej kolumny tyłowej powinno się przesuwać kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia, a za nim powinny podążać kompania medyczna, kompania zapatrzenia i kompania remontowa. Między tymi pododdziałami powinny być zachowane w czasie marszu odstępy 200 m, a między samochodami - odpowiednio do prędkości marszu - od 25 do 50 m. Za kolumną marszową tyłów pułku przesuwa się ubezpieczenie tylne w sile plutonu lub kompanii.

W sytuacji dużego zagrożenia ze strony grup nieprzyjaciela naziemnego kolumna tyłowa może się przesuwać w siłach głównych pułku, a za nią będzie maszerował jeden z batalionów.

W rejonach długich i dziennych /nocnych/ odpoczynków pododdziały tyłowe pułku rozmieszczają się w wyznaczonych przez sztab rejonach sposobem kierunkowo-powierzchniowym, to znaczy wzdłuż dróg, ustawiając samochody w kierunku drogi wyjazdowej. W miejscach krótkich odpoczynków samochody należy zatrzymywać na poboczach dróg.

W czasie marszu kwatermistrz przebywa na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia, utrzymując łączność ze stanowiskiem dowodzenia za pomocą sygnałów radiowych oraz przez łącznika motocyklistę lub na stanowisku dowodzenia pułku. Kolumną tyłową powinien dowodzić wyznaczony przez kwatermistrza jeden z dowódców pododdziałów tyłowych pułku.

II. Z A Ł O Ż E N I E

do ćwiczenia na temat: "PLANOWANE ZABEZPIECZENIA
TYŁOWEGO PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO PODCZAS
MARSZU NA DUŻĄ ODLEGŁOŚĆ"

Mapy 1:200 000 N-33-XXI, XXII, XXIII, XXIV
N-33-XXVII, XXVIII, XXIX, XXX
N-34-XIX, XX
N-34-XXVI

1. Sytuacja ogólna

Zgodnie z dyrektywą MON, w pierwszych dniach lipca dowódca okręgu wojskowego zarządził opracowanie wariantu planu opuszczenia na sygnał garnizonów stałych przez jednostki wojskowe okręgu /z pominięciem rejonów alarmowych/ i wykonania marszu na dużą odległość.

3 DZ w składzie 4,5,6 pz, 3 pcz, 3 pa, 3 paplot i pozostałych jej oddziałów i pododdziałów ma być gotowa w ciągu 30-45 min. do opuszczenia koszar, wyjścia na drogi marszu, wykonania własnym transportem marszu na odległość 260-300 km i ześrodkowania się w rejonie: DRAWSKO POMORSKIE, CHOCIWEL, RE CZ, DRAWNO, wył. KALISZ POMORSKI.

2. Sytuacja szczegółowa o 14.00 6.7

1. Dowódca 5 pz otrzymał od dowódcy 3 DZ rozkaz opracowania wariantu planu przegrupowania 5 pz /z pominięciem rejonu alarmowego/ po drodze: GRUDZIĄDZ, PRZECHOWO /2024/, GOSTYCZYN /3284/, SĘPOLNO KRAJEŃSKIE, LIPKA /3248/, ŻŁOTÓW, JASTROWIE, SZWECJA, MIROŚLAWIEC, RE CZ, WAPNICA do rejonu KRĘPNO

/1624/, TARNOWO /0824/, WAPNICA /0428/, BŁOTNO, KOZY POMORSKIE, gdzie ma być w gotowości do dalszego marszu w kierunku zachodnim. Rejon długiego odpoczynku: wył. JASTROWIE, RADAWNICA /2428/, WIŚNIEWKA /2436/, wył. ZŁOTÓW.

Na lewo maszerują 5 bł., sztab dywizji i 4 pz po drodze: BYDGOSZCZ, MROCZA /0472/, OBRZENICA /0448/, STARA LUBIAŃSKA /0008/, TUCZNO /9676/, DRAWNO /9648/ i ześrodkowują się w rejonach: 5 bł i SD 3 DZ - 6 km ptn. RE CZ, 4 pz - DRAWNO, SULISZEWO, BARNIMIE.

Na prawo maszeruje 5 pcz i 6 pz po drodze: STARGARD GDAŃSKI /8440/, CHOJNICE /5068/, OKONEK /3220/, ZŁOCIENIEC /3268/ i ześrodkowują się w rejonach: 5 pcz - WĘGORZYNO, wył. CHOCIWEL, ŚCIENNE, 6 pz - w rejonie 10 km ptn. KALISZ POMORSKI, SIENICA /1660/, POŹRZADŁO /1656/, KONOTOP /2452/.

2. W okresie stanu podwyższonej gotowości bojowej wojsk należy przewidzieć przerzucenie do garnizonu żołnierzy będących na kursach dywizyjnych, skoszarowanie kadry pułku i przeprowadzenie zajęć na tematy związane z marszem wojsk.
3. Dowódcy 5 pz wiadomo, że most kolejowo-drogowy na WIŚLE łączący GRUDZIĄDZ z miastem MICHAŁE może być udostępniony dla 5 pz po trzech godzinach od chwili dania sygnału do marszu, zaś most w mieście CHEŁMNO /30 km ptd. GRUDZIĄDZ/ po 1,5-2 godzinach.
4. Pułk może maszerować do CHEŁMNA po dwóch drogach:
- nr 1 - GRUDZIĄDZ, RUDNIK, SZYNYCH, NOWE DOBRE;

- nr 2 - GRUDZIĄDZ, PIASKI, MAŁY RUDNIK, STOLNO.
Obie kolumny mogą jednocześnie przekroczyć most w
CHEŁMNIE i dalej wyjść na nakazaną drogę.

5. Dowódca pułku zaakceptował opracowany plan marszu pułku /załącznik nr 1/ i polecił podległym oficerom opracować szczegółowy plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego, plan zabezpieczenia technicznego i plan zabezpieczenia medycznego pułku, z uwzględnieniem czynności związanych z odtwarzaniem gotowości bojowej w planowanym rejonie długiego odpoczynku.

6. Z rozkazu organizacyjnego dywizji wynika, że:

a/ Na czas marszu przydziela się pułkowi 10 cystern z olejem napędowym, 2 samochody star 6x6 i 2 P-3 z 50 beczkami benzyny samochodowej z 3 bzaop. Cysterny i samochody z paliwem włącza się do kolumny pułku w m. BYŚLAW /3292/, tj. na trasie przemarszu. Przydzielony transport i pustą tarę należy odesłać do Rejonowej Składnicy MPS w CZARNE /5024/.

b/ W czasie marszu pułk pobiera:

- ze składnicy w CZARNE - 50 t oleju napędowego;
- z magazynu komendy garnizonu SZCZECINEK - 10 t benzyny samochodowej;
- ze składnicy w NADARZYCE /2496/ - amunicję wg potrzeb;
- z magazynu komendy garnizonu WAŁCZ - chleb, mięso i jarzyny wg potrzeb;
- z CPN STARGARD SZCZECIŃSKI - 20 t oleju napędowego, 10 t benzyny samochodowej;
- z magazynu WZGS STARGARD SZCZECIŃSKI - chleb, mięso i jarzyny wg potrzeb;

- z CPN CHOSZCZNO - 30 t oleju napędowego,
10 t benzyny samochodowej.

- c/ Ewakuację medyczną do zakładów leczniczych cywilnej służby zdrowia i szpitali wojskowych w m. GRUDZIAŹ, CHEŁMNO, TUCHOLA, SĘPOLNO KRAJEŃSKIE, SZCZECINEK, PIŁA, KALISZ POMORSKI, STARGARD SZCZECIŃSKI, CHOSZCZNO będzie się prowadzić własnymi siłami i środkami.
- d/ KSD dywizji maszeruje z 3 bzaop po drodze KORONOWO, WIĘCBORK, ŻEOTÓW i dalej jak 5 pz do rejonu MIELNO STARGARDZKIE /1240/.
- e/ Meldunki o stanie tyłów należy przedstawić po osiągnięciu przez tyły rejonu ześrodkowania oraz w wypadku poniesienia dużych strat.

7. Szczegółowy wykaz ukończenia tyłów pułku - jak w załączniku nr 1.

- a/ Planowane odejście personelu w ramach załączków wojennych:

- kierownika kuchni i stołówki - 1
- pomocników magazyniera - 3
- kierowców samochodowych - 2
- sanitariuszy - 1

- b/ Pułk posiada pełne zapasy ruchome oraz doraźne:

- benzyny samochodowej - 0,25 jn w kanistrach 20 l przy pojazdach - ogółem około 150 sztuk kanistrów;
- oleju napędowego - 0,5 jn w beczkach 200 l na czołgach i w kanistrach na transporterach opancerzonych;
- żywności - 2 rdz, w tym 1 "S" i 1 "P".

Środki materiałowe stanowiące zapasy ruchome i do-
raźne są przewożone etatowym transportem samocho-
dowym kompanii i plutonów zaopatrzenia.

- c/ Oficerowie i podoficerowie pionu kwatermistrzowskiego
oraz służby zdrowia, a także 30% stanu szeregowców
pododdziałów tyłowych uzyskało drugą specjalność
kierowców samochodowych.
- d/ W pułku jest przygotowana dokumentacja dotycząca
przekazywania pozostawionego mienia wojskowego ko-
mendzie garnizonu.
- e/ W izbie chorych średnio leczeniu ambulatoryjnemu
podlega codziennie 8 chorych żołnierzy.

8. Dane dodatkowe:

- 1/ Kwatermistrzowi pułku wiadomo, że na drodze prze-
marszu będzie organizowana siłami OTK: regulacja
ruchu, posterunki transportu sanitarnego, posterunki
pomocy technicznej oraz chronione punkty wydawania
wody.
- 2/ Rozłożenie zapasów ruchomych 5 pz na środki trans-
portowe kompanii zaopatrzenia.

Lp.	Rodzaj zaopatrzenia	Samochody-cysterny	Sam. ciężar.	Przy-czepy	Beczki 200 l	Kanistry 200 l
1.	Amunicja		18	4		
2.	Sprzęt inż.-saperski		3	3		
3.	Benzyna samochodowa		3		35	150
4.	Olej napędowy	5	5		75	
5.	Oleje, smary, sprzęt mpa			6		
6.	Sprzęt czołgowo-samochodowy		4	4		
7.	Sprzęt chemiczny		1	1		
8.	Żywność i sprzęt		3	2		
9.	Przedmioty mundurowe		1			
10.	Inne		2	1		
	Razem:	5	40	21	110	150

3/ Pułk jest wyposażony w kuchnie polowe KP-340 przystosowane do gotowania stawy w marszu. W zapasach zamiast chleba pułk posiada suchary pszenne, zamiast mięsa - konserwy mięsne zaś w miejsce ziemniaków i jarzyn świeżych - jarzyny twarde oraz susze warzyw smakowych.

4/ W pododdziałach znajduje się jedna dzienna należność żywnościowa "S-I". Każdy wóz bojowy jest wyposażony w termosy do przechowywania gotowanej stawy /czołg - 1 termos 4 l, transporter opancerzony - 1 termos 12 l i jeden 20 l/.

Praca do wykonania:

1. W roli kwatermistrza 5 pz opracować plan organizacji tyłów oraz plan dowozu zaopatrzenia w czasie marszu.
2. W roli st. lekarza pułku opracować plan zabezpieczenia medycznego marszu pułku.

3. W roli szefa zaopatrzenia mps opracować plan zaopatrywania pułku w mps.
4. W roli szefa zaopatrzenia żywnościowego opracować plan zaopatrywania pułku w gorącą strawę i żywność.

Załączniki:

1. Ukompletowanie ludzi i zasadniczego sprzętu w 5 pz.
2. Ciężar jednej jednostki kalkulacyjnej i ciężar zapasów materiałowych przewożonych transportem 5 pz.
3. Plan opuszczenia koszar przez 5 pz.
4. Plan rozmieszczenia pododdziałów 5 pz w rejonie długiego odpoczynku.
5. Plan przegrupowania 5 pz do rejonu ześrodkowania.

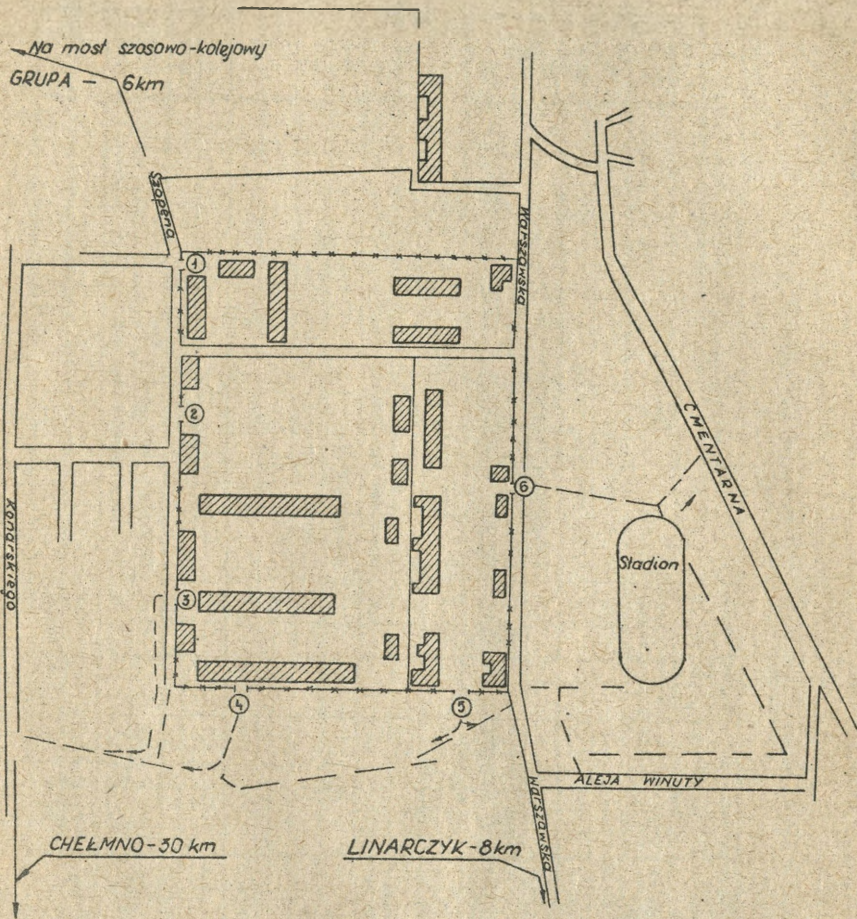

Ciążar jednej jednostki kalkulacyjnej i ciężar zapasów materiałowych
 przewożonych transportem 5 pz

Ip.	Rodzaj zaopatrzenia	Ciężar zbiorowej jk w tonach			Zapasy ruchome wozzone przez transport pułku			Wyszczególnienie	Rodzaj zaopatrzenia	Jm	Ilość
		z tego:			jk ciężar						
		w pułku	w bp	w bez jk	w bp	w bez jk	w bez jk				
	Ammunicja - strzelecka	27,5	7,2	0,2	0,2	0,2	8,2	Czołg średni T-54-AM	ON ^{xx}	1	1052
	- strzel. pokładowa	20,2	3,9	5,9	0,2	6,0		Czołg pływający PT-76	ON	1	250
	- art. naziemnej	57,8	10,7	-	0,2	17,9		Transporter opancerzony "SKOT"	ON	1	290
	- art. plot	27,8	6,6	1,4	0,5	13,9		Samochód osob.-terenowy (gaz-69)	BS ^{xx}	1	110
	- łożogowa	79,1	-	72,3	0,5	39,5		Samochód ciężarowo-terenowy 4 t Star 6x6	BS	1	247
	Razem amunicji:	212,4	28,4	79,8		82,5		Samochód ciężar.-terenowy 1,5 t Lublin	BS	1	172
	Żywność: należność "w"	4,8	0,9	0,5	1,0	4,8		Samochód specjalny-ciężnik artyleryjski	BS	1	287
	należność "S"	2,7	0,5	0,2	0,5	1,4		Samochody specjalne /inne/	BS	1	300
	należność "p"							Motocykl M-72	BS	1	46
								Ciągnik pancerny - Gasienicowy	ON	1	1052
	Razem żywności:					6,2					
	Benzyna samochodowa	34,0	2,7	1,1	0,25	8,5					
	Oleje smarowe i smary stałe	1,2	0,2	0,1	5,5%	0,5					
	Razem:	35,2	2,9	1,2		9,0		Należność żywnościowa "w"	żywn.	kg	215
	Oleje napędowy	74,2	10,8	29,6	0,5 ^{xx}	29,2		Należność żywnościowa "S"	żywn.	kg	1,2
	Oleje smarowe i smary stałe	9,3	1,2	3,7		3,6		Należność żywnościowa "p"	żywn.	kg	1,9
	Razem	83,5	12,1	33,3		32,8					
	Ogółem MFŚ					121,5					

x/ dla czołgów - 0,5 jn, a dla transporterów opancerzonych - 0,25 jn
 xx/ ON - olej napędowy, BS - benzyna samochodowa

Plan opuszczenia koszar przez 5 pz

Wykorzystanie bram wyjściowych

Pododdział	Nr bramy	Kierunek wymarszu
1 bp	1, 2, 3	ul. Konarskiego - CHELMNO
2 bp	4, 5, 6	ul. Warszawska - LINARCZYK - CHELMNO
Dowództwo, sztab, kł, bpano	1, 2	ul. Konarskiego - CHELMNO
K medyczna, pl ZSU, pl chem	3	" - " - "
3 bp	3, 4, 5	" - " - "
bcz	4, 5,	ul. Warszawska - LINARCZYK - CHELMNO
bhb	4	ul. Konarskiego - CHELMNO
K zaopatrzenia	6	ul. Warszawska - LINARCZYK - CHELMNO
K remontowa	5	" - " - "

Legenda
 ○ - numer bramy wyjazdowej
 - - - - - ogródszenie koszar 5 pz

III. SYTUACJA TECHNICZNA w 5 pz o godz. 14.00 6.7

1. Obsługa techniczna

Czołgi i transportery będące w eksploatacji codziennie biorą udział w zajęciach na placach ćwiczeń i strzelnicach w rejonie garnizonu. Samochody wykorzystywane są do nauki jazdy oraz zapewnienia dziennych potrzeb pułku.

Średni przebieg sprzętu technicznego będącego w eksploatacji wynosi 90 km.

Liczba sprzętu czołgowo-samochodowego będącego w eksploatacji:

- czołgi T-54A	- 13 szt.
- czołgi PT-76	- 1 szt.
- SKOT 2A	- 36 " /w każdym bp 12/
- BRDM	- 2 "
- samochody batalionów plechoty	- 9 " /w każdym bp po 3/
- samochody gospodarcze	- 7 "
- samochody do nauki jazdy kierowców kzaop.	- 10 szt.
- samochody do nauki jazdy kadry	- 4 "

2. Stan techniczny pojazdów mechanicznych 5 pz
o godz. 14.00 dnia 6.7

Nazwa oddz. pododdz. Z.T.	Rodzaj pojazdu	Ilość wg etatu	Ilość wg ewid.	Brak do etatu		Wymaga remontu				Sprawnych w szyku w dniu	
				szt.	% /4:3/	RB	RS	RK	SB	Ilość	% /11:4/
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 bp	czołgi	-	13			1				12	
	transportery	38	38			1				37	
	ciągn. panc. i gas.	-	1							1	
	samochody	15	17			1				16	
2 bp	czołgi	-	-								
	transportery	38	38			2				36	
	ciągn. panc. i gas.	-	-								
	samochody	15	15			1				14	
3 bp	czołgi	-	-								
	transportery	38	38			1				37	
	ciągn. panc. i gas.	-	-								
	samochody	15	15			1				14	
5 bez	czołgi	40	27							27	
	transportery	-	-								
	ciągn. panc. i gas.	3	2							2	
	samochody	6	4							4	
Pozost. pododdz. pułku	czołgi	3/3	3/3							3/3	
	transportery	18	18							18	
	ciągn. panc. i gas.	2	2							2	
	samochody	137	137			1				136	
Razem	czołgi	43/3	43/3			1				42/3	
	transportery	132	132			4				128	
	ciągn. panc. i gas.	5	5							5	
	samochody	188	188			4				184	

3. Zapas kilometrów wozów bojowych 5 pz o godz. 14.00 dnia 6.7

Związek tactyczny, oddział, pododdział	Marka pojazdów	Liczba pojazdów o zapasie km od -- do										Razem pojazdów	Średni przebieg w dniu walki na pojazd	Uwagi
		0-500		500-1000		1000-2000		powyżej 2000						
		siln.	gąs.	siln.	gąs.	siln.	gąs.	siln.	gąs.	siln.	gąs.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			11	12	13
1 bp	T-54A						13					13		
	SKOT											38		
2 bp	SKOT											38		
3 bp	SKOT											38		
5 bez	T-54A						27				27	27		
	T-54A								3		3	3		
Pozost. pododdz. pułku	PT-76								3		3	3		
	SKOT										10	10		
	BRDM											10		8

4. Stan środków remontowo-ewakuacyjnych

Pułk posiada organiczną kompanię remontową. Zakłada się, że z chwilą ogłoszenia alarmu kompania ta będzie ukompletowana zgodnie z etatem.

5. Stan zaopatrzenia materiałowo-technicznego

Kompania remontowa pułku posiada:

- 1 zestaw do remontu bieżącego czołgów - ciężar 4 t;
- 1 zestaw do remontu bieżącego transporterów - ciężar 3 t;
- 2 zestawy do remontu bieżącego samochodów - ciężar 3 t;
- 2 silniki do transportera "SKOT".

Każdy zestaw do remontu bieżącego zapewnia wykonanie 10 remontów bieżących.

6. Wiadomości dodatkowe

Z rozkazu organizacyjnego dywizji szef służb technicznych pułku dowiedział się, że:

- a/ Należy przyspieszyć prace remontowe oraz obsługowe sprzętu będącego w eksploatacji.
- b/ Na drodze przemarszu 5 pz wojska OTK organizują PPT w następujących miejscowościach:
  - PPT nr 1 - CHEŁMNO;
  - PPT nr 2 - SĘPOLNO KRAJEŃSKIE;
  - PPT nr 3 - JASTRÓW;
  - PPT nr 4 - MIROŚLAWIEC.
- c/ W pasie przemarszu wojsk 3 DZ wyznaczono punkty zbiórki sprzętu uszkodzonego w miejscowościach:
  - nr 1 - ŚWIEDWIE /2068/;

- nr 2 - PTUSZA /1816/;
- nr 3 - DĘBSKO /0056/.

d/ Wydział techniczny dywizji organizuje techniczne zamykanie kolumny dywizyjnej na drodze przemarszu 5 pz od rubieży rz. WISŁA. Maksymalny czas pracy pułkowego zamykania technicznego - 2 godziny. Zamykanie techniczne dywizji po osiągnięciu rejonu wyjściowego zostanie rozmieszczone w MIROŚLAWIEC, dokąd też należy ewakuować sprzęt wymagający remontu średniego i kapitalnego.

f/ Meldunki przedstawiać:

- telefonicznie - o stanie i czasie opuszczenia koszar przez ostatni pojazd mechaniczny pułku;
- pisemnie - przed wyjściem z rejonu długiego odpoczynku i po zajęciu przez pułk rejonu wyjściowego.

8. Praca do wykonania

W roli szefa służb technicznych - zastępcy dowódcy 5 pz - ocenić sytuację techniczną, powziąć decyzję dotyczącą zabezpieczenia technicznego marszu pułku oraz opracować plan zabezpieczenia technicznego.

Wydrukowano w 500 egz.

Egz.nr 1-500 Bibl. Tajna
Wyk.: Zesp. ofic. ASG
Druk: PK, dn. 18.8.71 r.
Nr ks. O1271/O2216/WW.
Kor. H.S.

Ważniejsze zauważone błędy

str	Wiersz		Jest	Powinno być
	od góry	od dołu		
5		14	rodzajó	rodzajów
8	4		zarządzenia dla	zarządzenia:
10		3	pułku,	pułku;
40		3	myśl przewodnią	myśl przewodnia
42	6		zadania odpowiednio dla pułku	takie zadania jak dla pułku
43		7	do ich przesunięcia	dla ich przesunięcia
45		4	przebywać	przebyć
57	13		star	Star
57		13	MPS	mps
59		6	będzie organizowana	będą organizowane
60		13	mięsne zaś	mięsne, zaś

~~Polonia~~

1934

BIBLIOTEKA MUKOWA ASG WE
Archiwum Działalności w Szpitalach
Nr ewid. 239820

50000
50000
50000

Legenda:

1. Podział sił i środków:

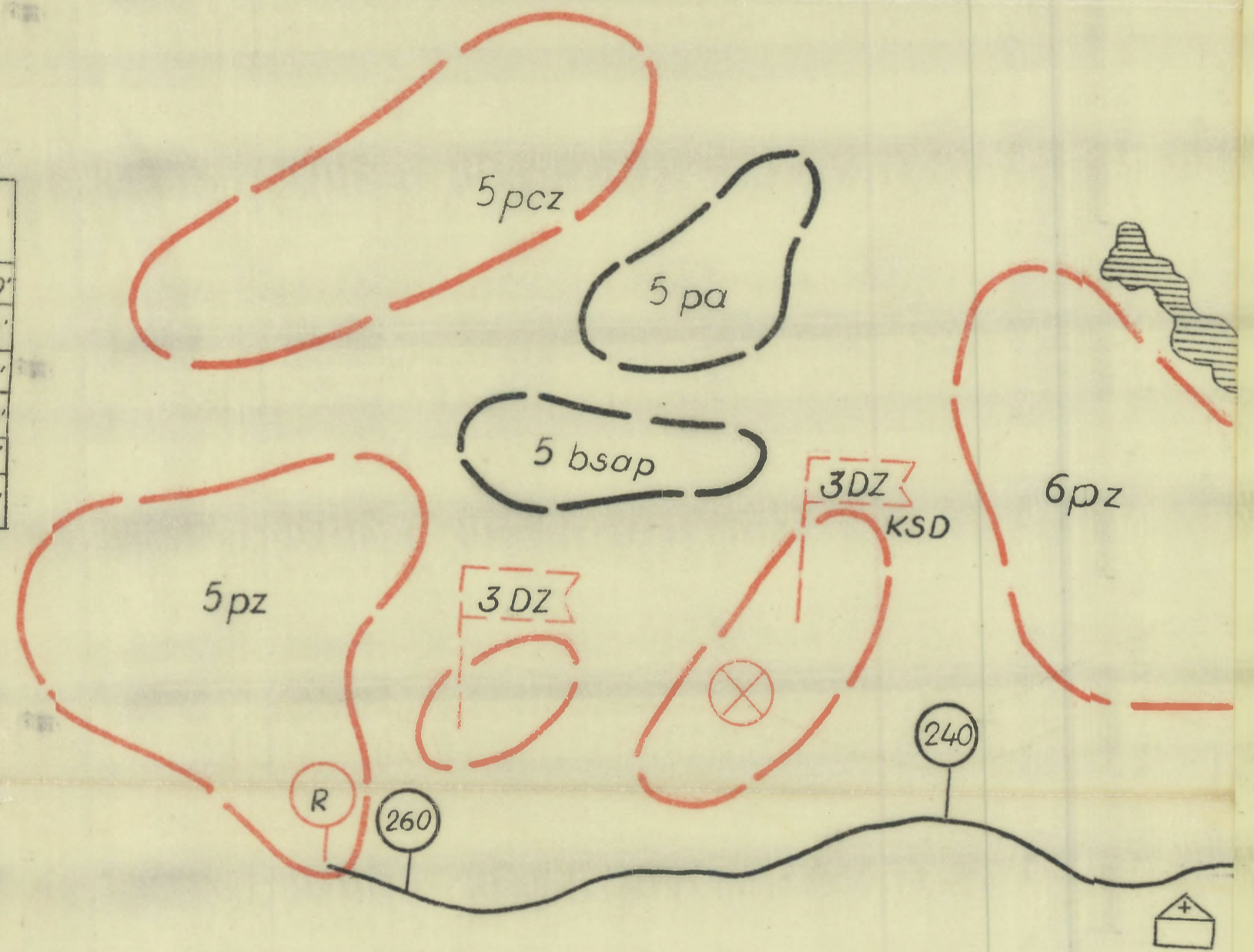
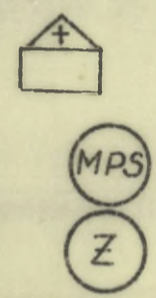
- 1 bp z kcz, bh 122 m m.
- 0ppanc - bppanc
- 0 lnż - ksap bez dridr i drsap
- 2 bp
- 5 bcz bez kcz
- 3 bp bez pip

2. Sygnały kierowania marszem:

Sygnały kierowania marszem	Sposób przekazania	
	Mikrofonem	Kluczem
Przekroczyłem rz. WISŁĘ	Akron	125
Przekroczyłem punkt wyjściowy	Baza	126
- " - " - wyrównania nr 1	Cyfra	127
- " - " - " - nr 2	Dąb	128
Osiągnąłem rejon długiego odpoczynku	Etna	129
Wykonuję marsz do rejonu	Fama	142
Osiągnąłem rejon ześrodkowania	Grab	143
Zatrzymać kolumnę w rejonie	Huba	144
Maszerować	Juna	145
Obejść w kierunku	Kaliber	146
Zwiększyć prędkość	Limba	147

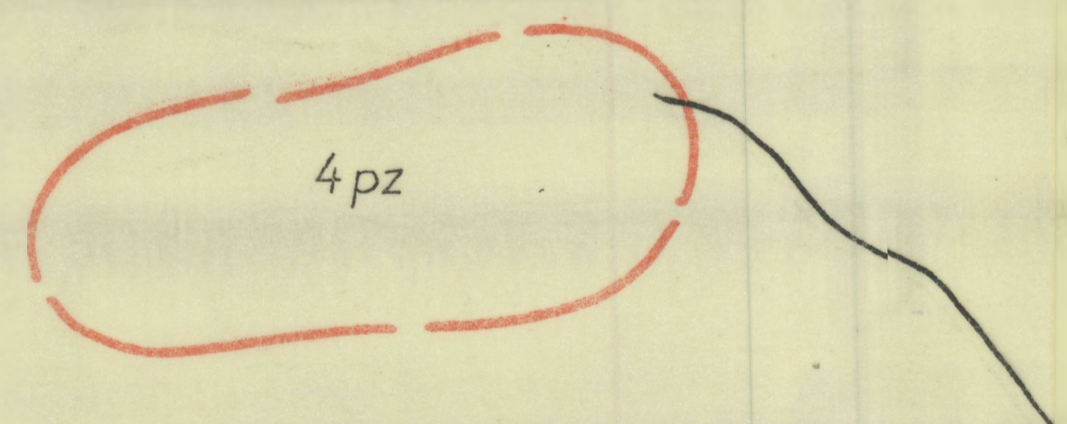
Osiągnięcie rejonu ześrodkowania

Elementy ugr. marsz.	Czas
Awangarda	G+14 godz. 30'
SD	G+15 godz. 42'
2 bp	G+16 godz. 07'
5 bcz	G+16 godz. 30'
3 bp	G+16 godz. 57'
KSD, km, kr, kz	G+19 godz. 07'

3. (R) - regulacja ruchu organizowana siłami OTK

(R) - regulacja ruchu organizowana siłami 5 pz

DOBIEGNIEW

PLAN ROZMIESZCZENIA PODODZ. 5pz W REJONIE DŁUGIEGO ODPOCZYNKU

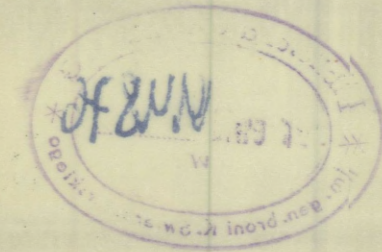
Mapa 1: 50 000

TAJNE

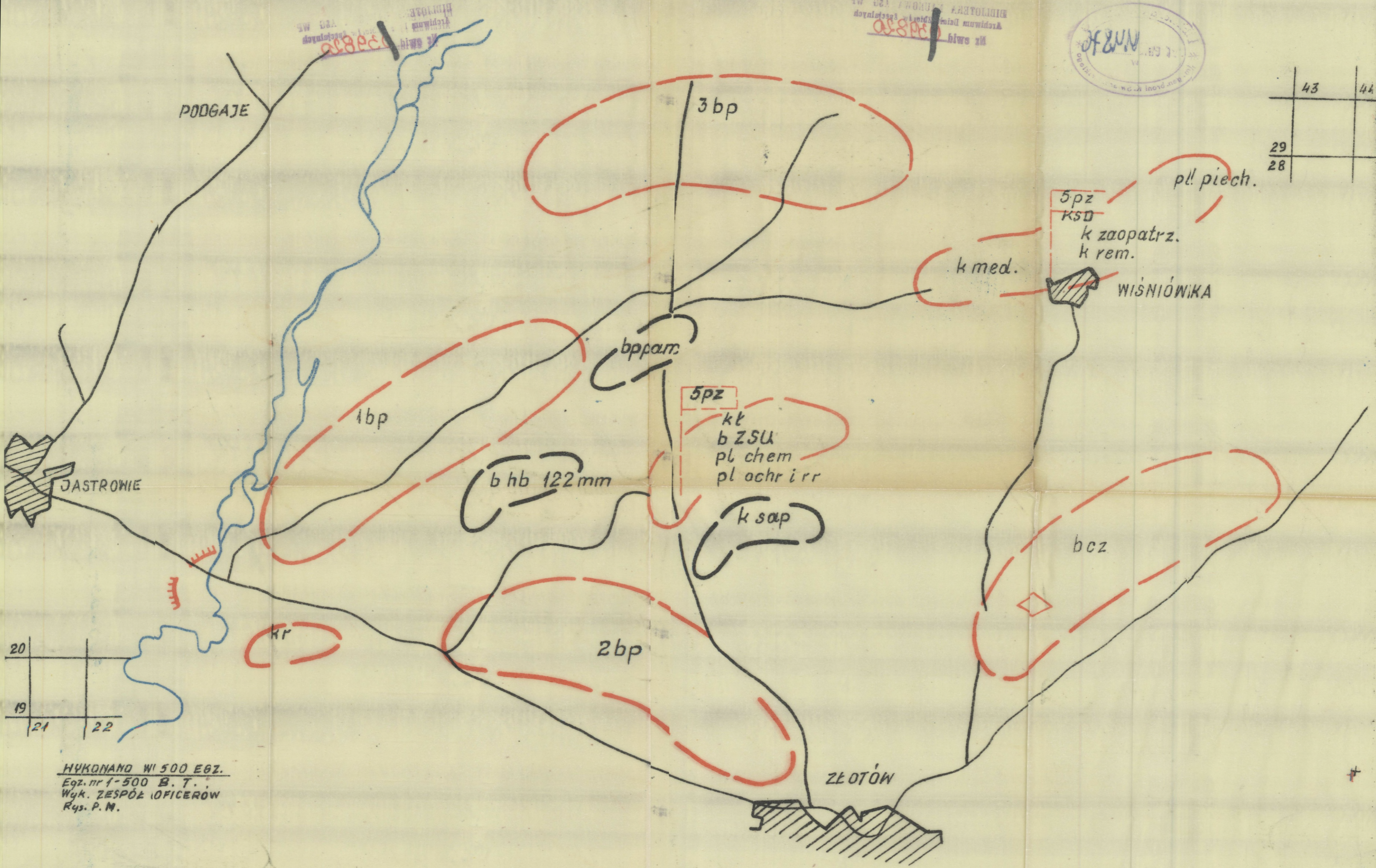
Egz. nr. ....
Nr ks. 02218/WW

Załącznik nr 4 do cz.
drugiej ZT nr 5/59

002

	43	44
29		
28		

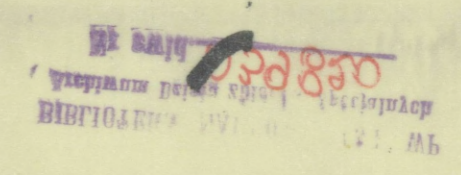
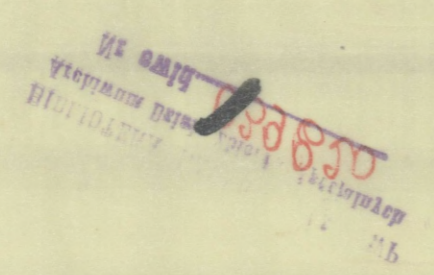
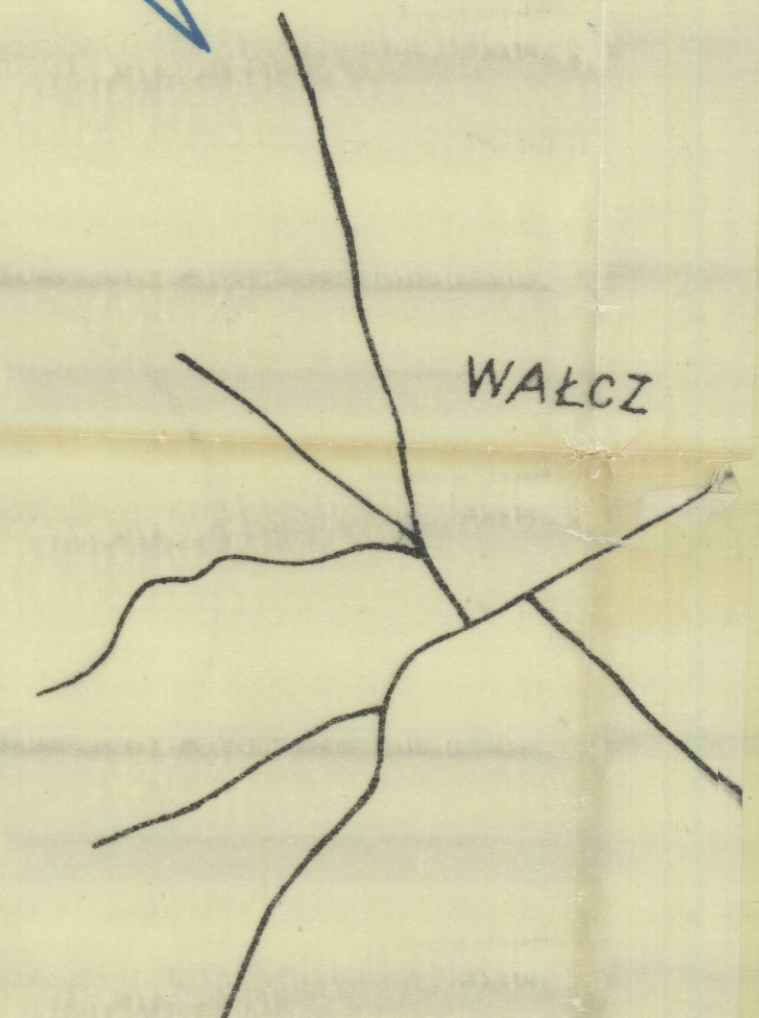
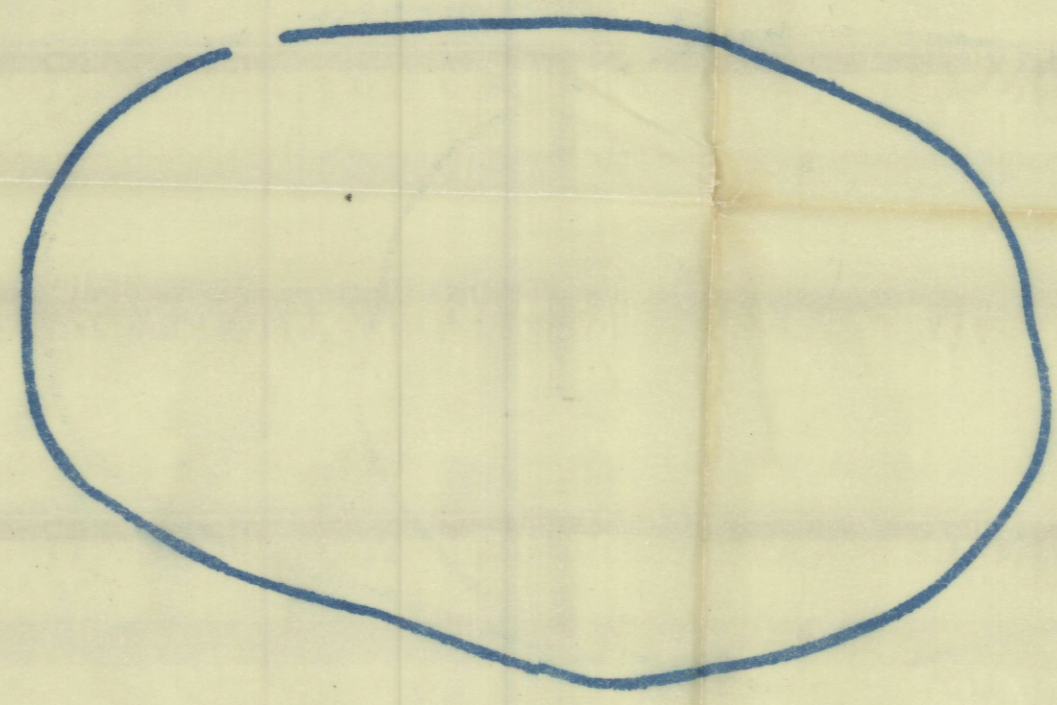
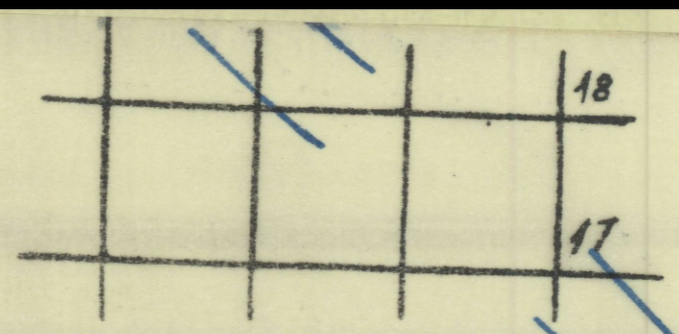
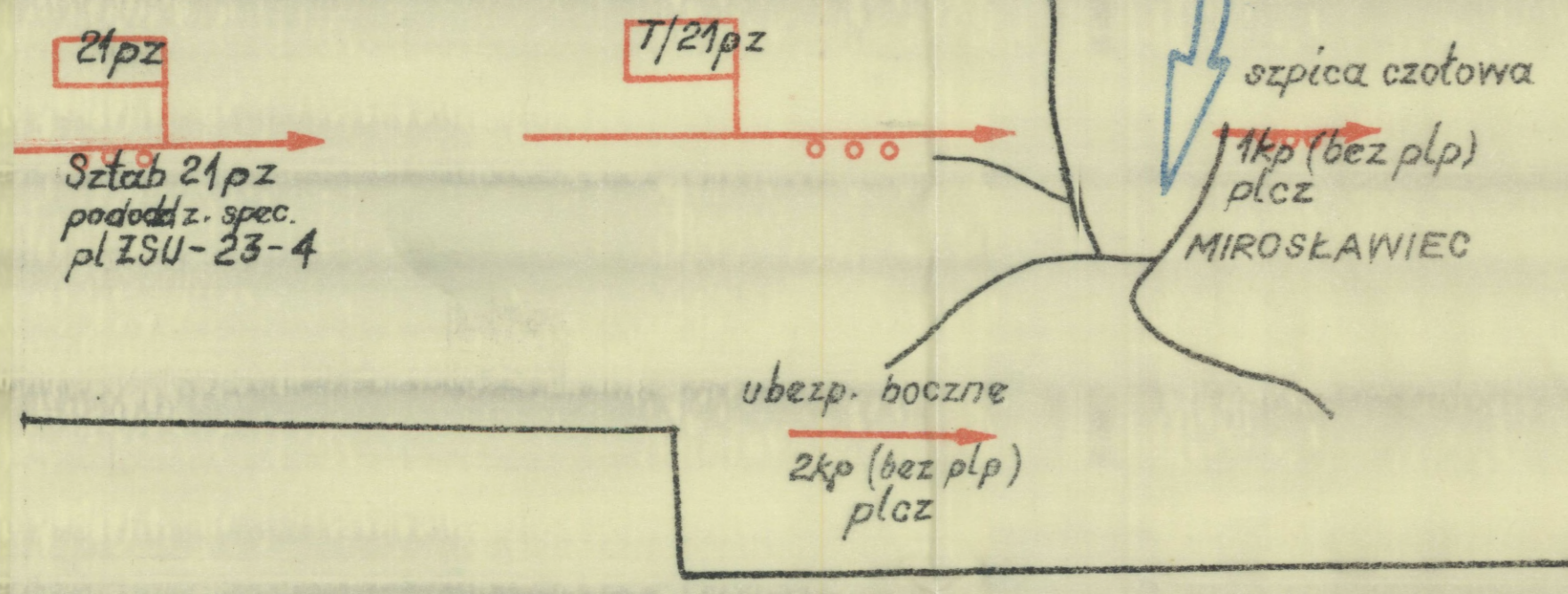

20		
19		
	21	22

HYKONANO WI 500 E0Z.
Egz. nr 1-500 B. T.
Wyk. ZESPÓŁ OFICERÓW
Rys. P. M.

MARSZOWE 21pz WYCOFYWANIA

ARKUSZ NR 4
do poz. 02219/WW

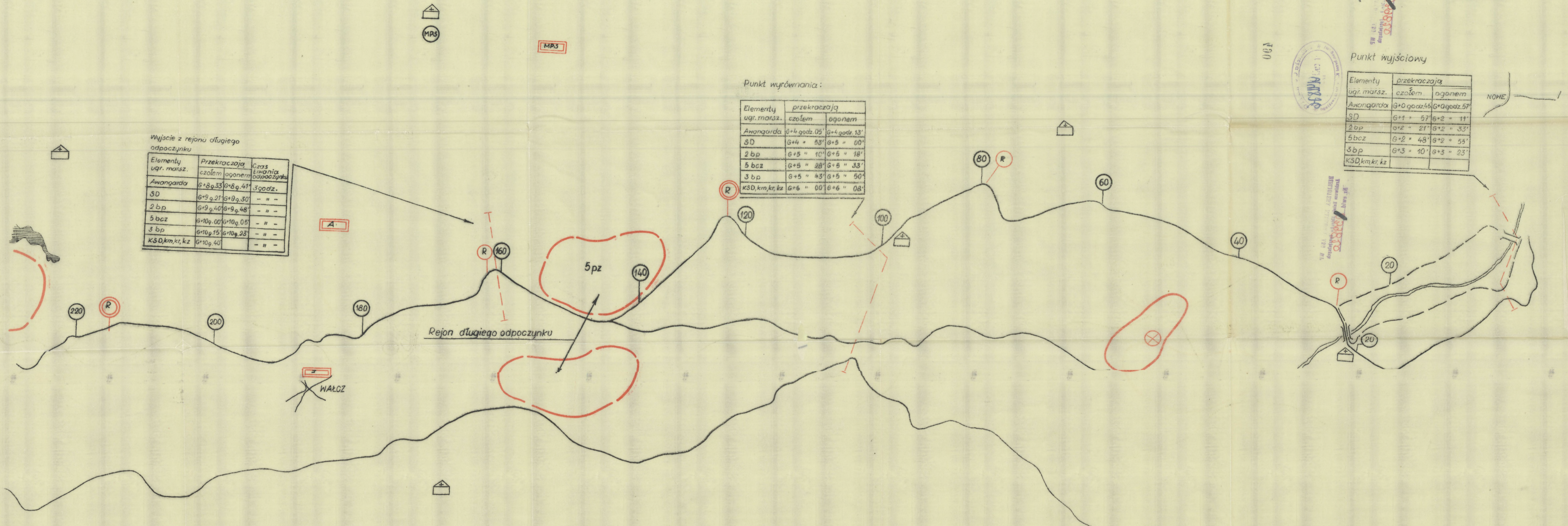
000

+

+

PLAN PRZEGRUPOWANIA 5pz DO REJONU ZEŚRODKOWANIA (Z POMINIĘCIEM REJONU ALARMOWEGO)

TAJNE
Egz. Nr.....
Poz. Ks. 02217/WW
ARKUSZ Nr 2

Wyjście z rejonu długiego odpoczynku

Elementy ugr. marsz.	Przekraczają czołem	ogonem	Czas trwania odpoczynku
Awangarda	6+8g,33'	6+8g,41'	3godz.
SD	6+9g,21'	6+9g,30'	- " -
2bp	6+9g,40'	6+9g,48'	- " -
5bcz	6+10g,00'	6+10g,05'	- " -
3bp	6+10g,15'	6+10g,23'	- " -
KSD, km, kr, kz	6+10g,40'	- " -	- " -

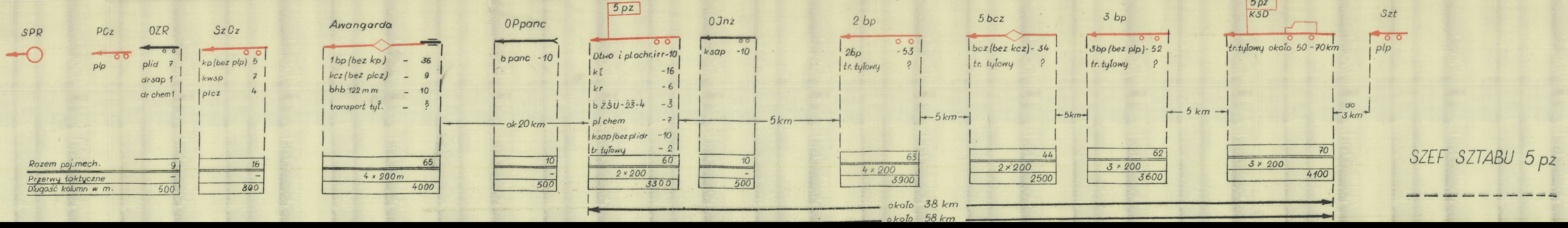
Punkt wyrównania:

Elementy ugr. marsz.	przekraczają	
	czołem	ogonem
Awangarda	6+4godz,05'	6+4godz,13'
SD	6+4 " 53'	6+5 " 00'
2bp	6+5 " 10'	6+5 " 18'
5bcz	6+5 " 28'	6+5 " 33'
3bp	6+5 " 43'	6+5 " 50'
KSD, km, kr, kz	6+6 " 00'	6+6 " 08'

Punkt wyjściowy

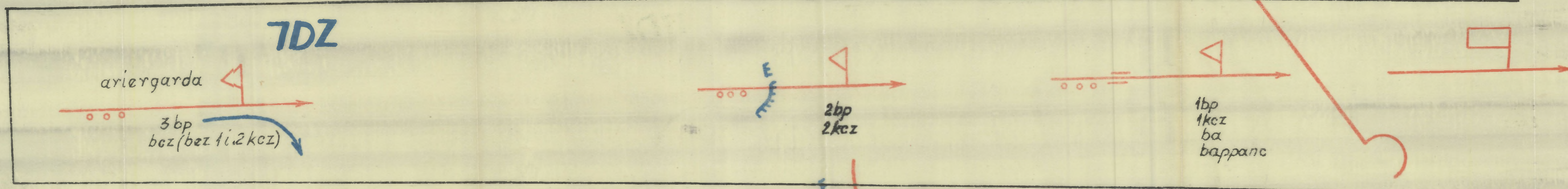
Elementy ugr. marsz.	przekraczają	
	czołem	ogonem
Awangarda	6+0godz,45'	6+0godz,57'
SD	6+1 " 57'	6+2 " 11'
2bp	6+2 " 21'	6+2 " 33'
5bcz	6+2 " 48'	6+2 " 55'
3bp	6+3 " 10'	6+3 " 23'
KSD, km, kr, kz	-	-

Ugrupowanie marszowe 5pz

SZEF SZTABU 5pz

UGRUPOWANIE PODCZAS

LEGENDA

1. Skład bojowy: 21pz, 1/7pa, 7paplot, 2pl 2k 7bsap;

2. Podział sił i środków:

- 1bp - 1kcz, 21ba, 21bappanc; 2pl, 2k, 7bsap (07ap-21pz);
- 2bp - 2kcz; 3dr pl, sap 21pz;
- 3bp - 21bcz (bez 1i.2kcz); pl.sap (bez 3dr) ksap 21pz;
- 0ZR - pl id 21ksap;
- 0Inz - 21ksap (bez pl sap i pl id);
- w dyspozycji - 1/7pa, 7paplot, pl ZSU-23-4

3. Sygnały dowodzenia i współdziałania:

- „WYLOT” - początek odchodzenia 1bcz na pośrednią rubież obrony;
- „ZORZA” - początek wychodzenia z walki 2bp;
- „LUNA” - przejście 1bp do działań opóźniających na kierunku: NOWE WÓROWO, SIEMCZYNO;
- „ZAPORA” - początek wycofania artylerii poza rubież jezior;
- „ODBÓJ” - początek odchodzenia ariergardy z pośredniej rubieży obrony.

4. Zabezpieczenie tyłowe:

- przyjęcie środków materiałowych z dywizji - rejon formowania kolumn około 11.00;
- uzupełnienie środków materiałowych w pododdziałach w rejonie ptn-wsch. TUCZNO;
- ewakuacja rannych i sprzętu do rejonu formowania kolumn po drodze nr 1 i 2 pułk organizuje własnymi siłami i środkami.

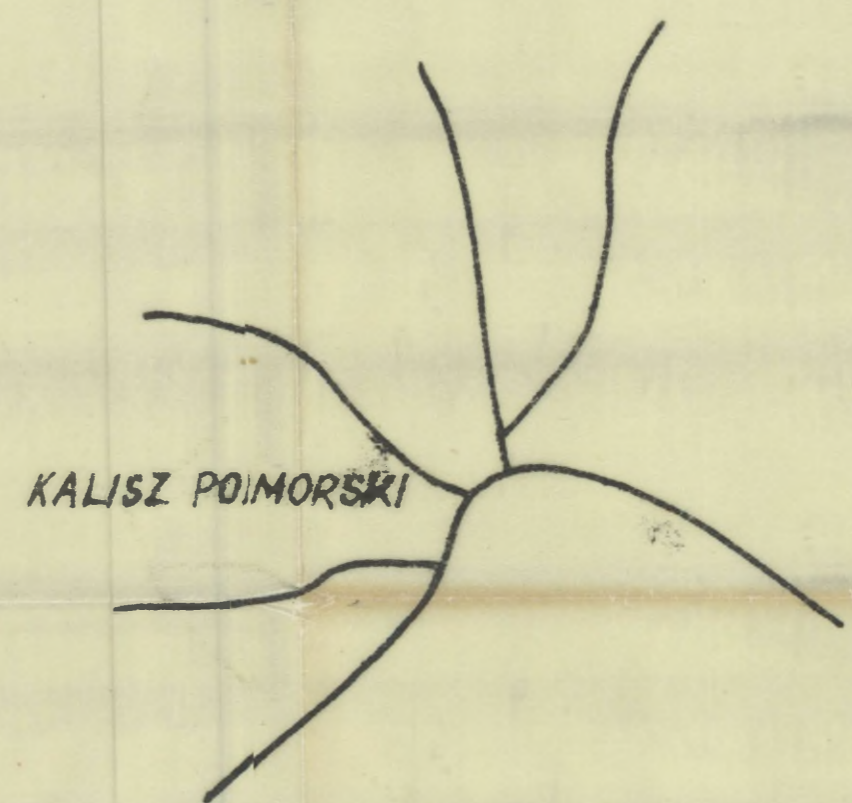
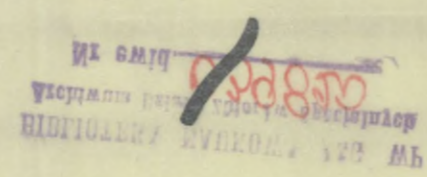
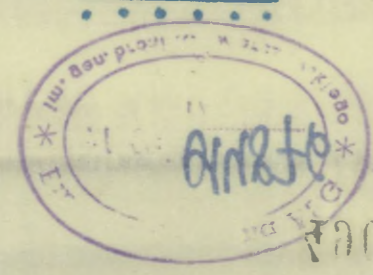
- położenie wyjściowe

- decyzja dow. 21pz na wyjście z walki

- planowany rejon formowania kolumn 21pz do wycofania

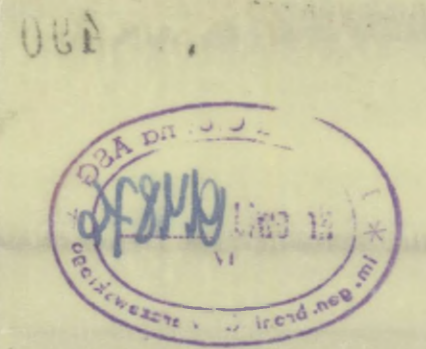

34	65	56
		02
		01

BIBLIOTEKA
WYDZIAŁU
14-26

Wyk. 500 egz.
opz. 1-500 zeszyt taktycz.
Opr. Zespół oficerów
Kys. B.H

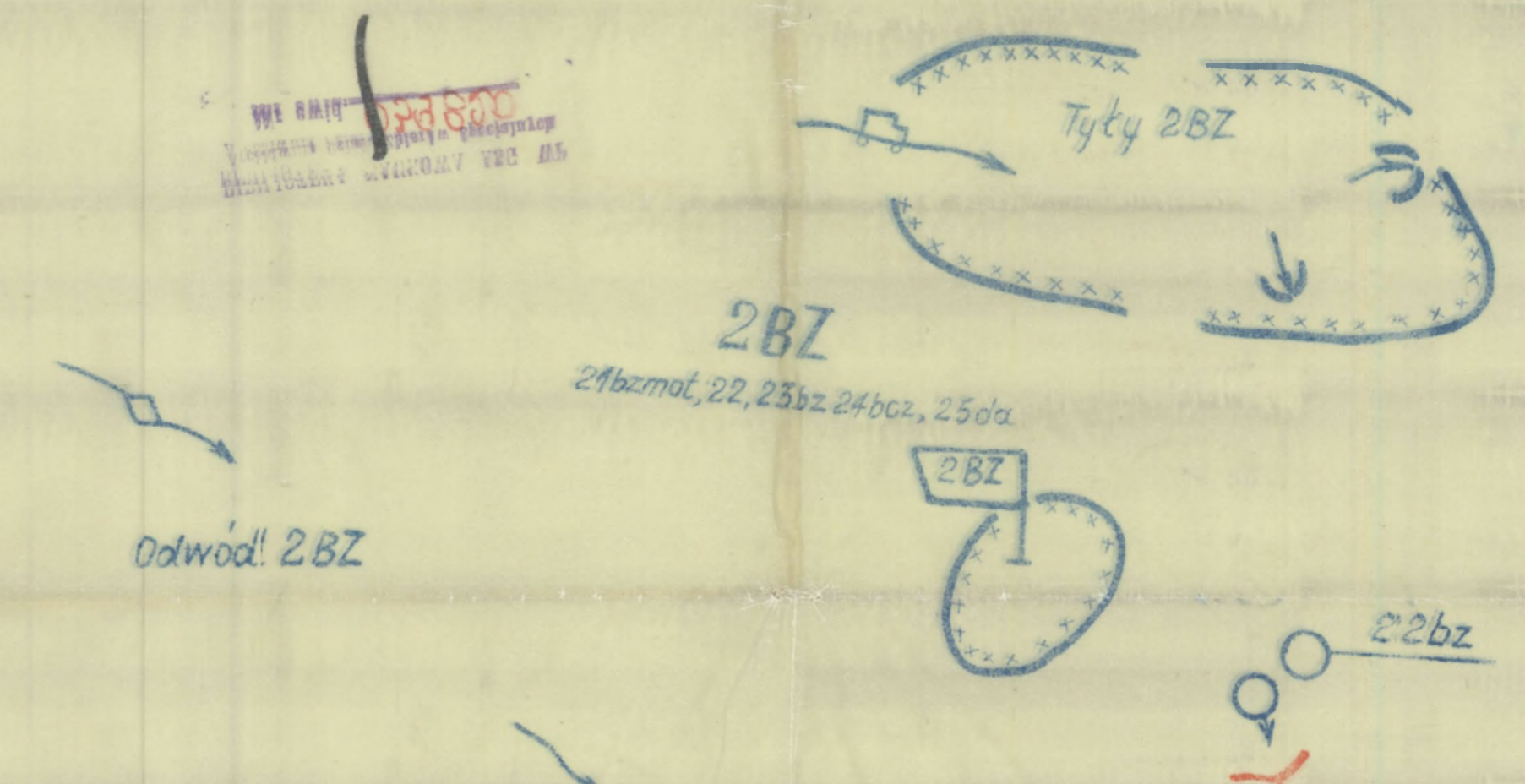
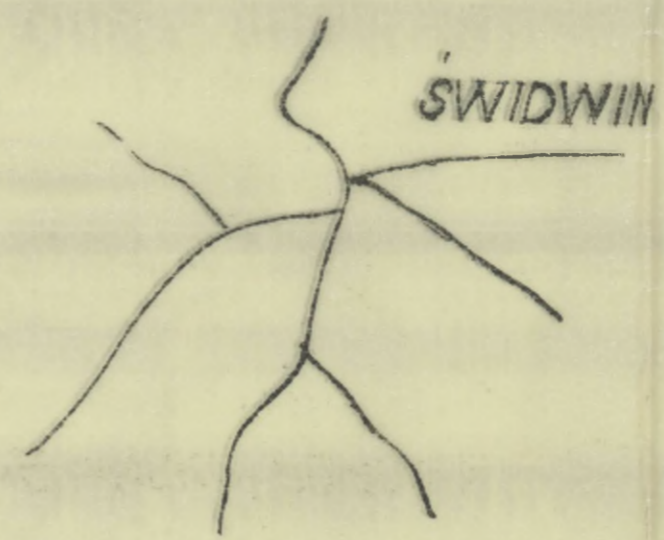
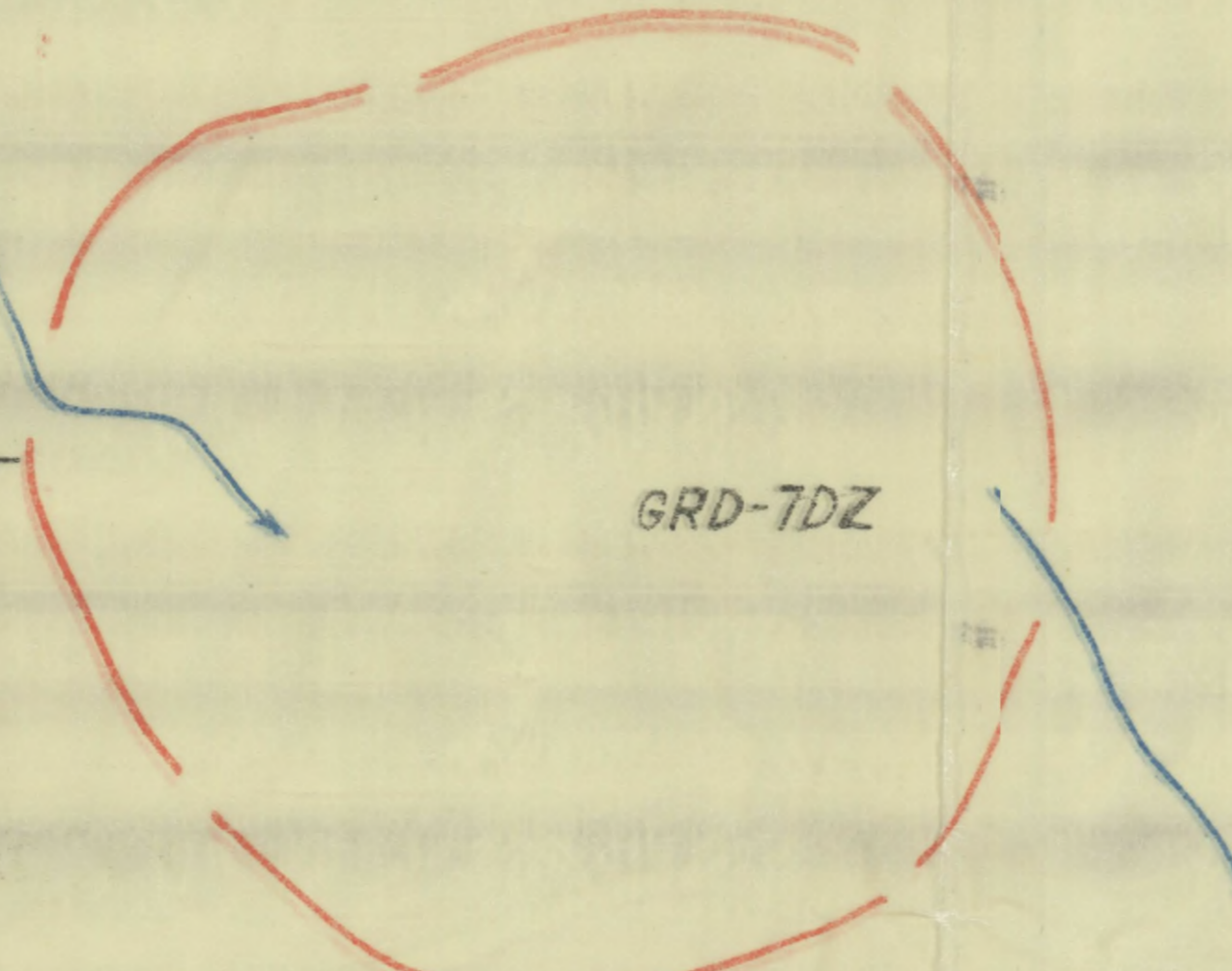

ZATWIERDZAM
DCA DZ

DECYZJA DOWÓDCY 21pz

ARKUSZ NR 1
do poz. 02249/WW

15.08.1945
WYKONANO
WYKONANO

64
63
62

UGRUPOWANIE 21pz w czasie wychodzenia z walki

